

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ
SOSYOLOJİ PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRK KÜLTÜRÜNÜN İSTANBUL'DAKİ SUDANLI
ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Sahar ELSADIG HOLY AHMED

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Şerif ESENDEMİR**

**İSTANBUL
2019**

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ
SOSYOLOJİ PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRK KÜLTÜRÜNÜN İSTANBUL'DAKİ SUDANLI
ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

Sahar ELSADIG HOLY AHMED

**TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Şerif ESENDEMİR**

**İSTANBUL
2019**

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İNSAN VE TOPLUM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ
SOSYOLOJİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TÜRK KÜLTÜRÜ'NÜN İSTANBUL'DAKİ SUDANLI
ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Sahar ELSADIG HOLY

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:

Tezin Savunulduğu Tarih:

Tez Oy Birliği / ~~Oy Çokluğu~~ ile Başarılı Bulunmuştur

Unvan Ad Soyad

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Şerif ESENDEMİR
Jüri Üyeleri : Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Veysel BİLİCİ
Jüri Üyeleri : Dr. Öğretim Üyesi Muhammed Fazıl BAŞ

İmza

İSTANBUL
Haziran 2019

ÖZ

TÜRK KÜLTÜRÜNÜN İSTANBUL'DAKİ SUDANLI ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Sahar ELSADIG HOLY AHMED

Haziran, 2019

Her kültürün bir kimliği ve her kimliğin de kendine özgü nitelikleri vardır. Bu da yüce değerlerin bir sonucudur. İdealler kültürün yerleşik kuralları olan özgünlükten gelmektedirler ve tüm kültürler arasında ortak paydalar vardır. Kültür öğeleri toplumdan topluma doğrudan veya dolaylı olarak bireyler ve gruplar arasında yayılmıştır. Avrupalı kâşifler, on beşinci yüzyılda Uzak Doğu ve Amerika'ya ulaştıktan sonra, dünyadaki farklı kıtalardaki kültürel öğelerden kapsamlı bir şekilde etkilenmişlerdir. İletişim ve seyahat gelişmeye devam ettikçe, kültürel öğelerin değişimi de giderek artmaktadır. Bununla birlikte, sadece belirli ülkeler arasında değil, bölgelere göre etnik ve ırksal olmayan gruplar arasında da önemli kültürel farklılıklar bulunmaktadır. Dahası, kültürün bütün unsurları bu kadar hızlı ve kolay bir şekilde yayılmaz, kökene bakılmaksızın bireyler arasında daha hızlı yayılmaktadırlar.

Farklı dillerde konuşan insanlar arasında var olan politik, ticari, sosyal ve kültürel ilişkilerin zamanla bu halkların kültürleri arasında nüfuz, etki ve değişime yol açtığına dikkat edilmelidir. Türk kültürü, en eski, en güzel ve en büyük kültürlerden biridir, Türkiye'de çok sayıda Sudanlı öğrenci yaşamaktadır ve burada bulunmalarının nedeni genel olarak eğitimidir. Araştırma, Türk kültür öğelerinden dil, din, semboller, değerler ve normların İstanbul'daki farklı üniversitelerdeki 20 Sudanlı öğrenci üzerindeki etkisine dayanmaktadır. En büyük etkinin sırasıyla değerler, semboller, dil, normlar ve din noktasında olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, çalışma sonucunda, Türk kültürünün İstanbul'daki Sudanlı öğrenciler üzerindeki etkisi teyit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, aidiyet, sosyal değişim.

ABSTRACT

THE EFFECT OF TURKISH CULTURE ON THE SUDANESE STUDENTS IN ISTANBUL

Sahar ELSADIG HOLY AHMED

June, 2019

Each culture has an identity and each identity has its own characteristics. Ideals come from originality of the established rules of culture and there are common denominators among all cultures. The cultural elements spread between individuals and groups, directly or indirectly, from society to society. After European explorers reached the Far East and America in the fifteenth century, they were extensively influenced by cultural elements of different continents around the world. As communication and travel continue to evolve, the exchange of cultural elements is also increasing. However, not only among certain countries there are significant cultural differences between ethnic and non-racial groups but also by regions. Furthermore, all elements of culture don't spread so rapidly and easily, but regardless of origin, they are spreading faster among individuals. It should be noted that by the time the political, commercial, social and cultural relations between peoples who speak different languages lead to diffusion, effect and change among the cultures of these communities. Turkish culture is one of the oldest, finest and the greatest cultures. In general for education reason, many of the Sudanese students are living in Turkey. The research is based on the influence of language, religion, symbols, values and norms of Turkish cultural elements on 20 Sudanese students in different universities in Istanbul. The greatest influence was found in values, symbols, language, norms and religion point, respectively. As a result of this study, the influence of Turkish culture on the Sudanese students in Istanbul has been confirmed.

Key Words: Culture, belonging, social change.

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaşan, sabırla ve büyük bir ilgiliyle bana faydalı olabilmek için elinden geleninin fazlasını sunan, sürekli yardımda bulunarak yol gösteren, değerli bilgilerini ve zamanını benden esirgemeyerek her fırsatta çalışmamla yakından ilgilenen, eleştirileriyle yol gösteren danışman hocam Doç. Dr. Şerif Esendemir'e teşekkür ve minnetimi özellikle belirtmek istiyorum. Hayatım boyunca sevgisini, maddi ve manevi desteklerini hep üzerimde hissettiğim, beni o sonsuz sevgisi ve desteğiyle buraya getiren "aileme" tüm kalbimle teşekkür ediyorum. Her zaman yanımda olan sevgili ablam Sulafa ve arkadaşım Elaf'a teşekkürü bir borç bilirim. Mutlu günlerimi benimle paylaşan ve her sorun yaşadığımda yanlarına çekinmeden gidebildiğim arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

İstanbul; Haziran, 2019

Sahar ELSADIG HOLY AHMED

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖN SÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
1. GİRİŞ	1
2.ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR VE KÜLTÜR	4
2.1. Önceki Çalışmalar	4
2.2. Kültür.....	10
2.2.1. Kültürün Öğeleri	12
2.2.1.1. Dil	12
2.2.1.2. İnançlar	13
2.2.1.3. Değerler.....	14
2.2.1.4. Semboller	17
2.2.1.5. Normlar	18
3. KURAMSAL ÇERÇEVE	22
3.1. Kültürel Yayılma Kuramı.....	22
3.2. Sembolik Etkileşimçilik Kuramı	24
4. YÖNTEM	26
4.1. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi	26
4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları	26
4.3. Araştırmanın Varsayımları.....	26
4.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	26
4.5. Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi	28
5. BULGULAR	29
5.1. Görüşmecilerin Bilgi ve Demografik Özellikleri.....	29
5.1.1. Cinsiyet	29
5.1.2. Görüşmecilerin Eğitim durumu	30
5.1.3. Medeni Durumu	30
5.1.4. Gelir Durumu	31
5.2. Görüşmecilerin Kültürün Öğeleri Hakkındaki Görüşleri	32
5.2.1. Dil	32

5.2.1.1. Türkçe İle Anlaşmak.....	32
5.2.1.2. Türk Dili Konusunda Karşılaştıkları Zorluklar.....	33
5.2.1.3. Türk Dili ve Arapça Arasındaki Ortaklık	35
5.2.1.4. Türkçe’yi Rahat Konuşabilmek.....	37
5.2.2. Din	38
5.2.2.1. Din Alanındaki Farklılıklar	38
5.2.2.2. Din Alanındaki Ortak Noktalar	39
5.2.2.3. Türkiye ve Sudan’da Mezhep Farklılıkları Noktasında Dikkat Çekici Noktalar	41
5.2.3. Değerler	43
5.2.3.1. Türk Değerlerinden En Çarpıcı Gelen Değerler.....	43
5.2.3.2. Türk ve Sudan Değerleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılık.....	44
5.2.4. Semboller.....	45
5.2.5. Normlar.....	46
6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	47
KAYNAKÇA.....	53
EKLER.....	58
ÖZ GEÇMİŞ.....	60

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Özellikleri.....	27
Tablo 2: Görüşmecilerin Yaşı.....	29
Tablo 3: Görüşmecilerin Cinsiyeti.....	29
Tablo 4: Görüşmecilerin Eğitim Durumu.....	30
Tablo 5: Görüşmecilerin Medeni Durumu.....	30
Tablo 6: Görüşmecilerin Gelir Durumu.....	31
Tablo 7: Görüşmecilerin Türkçe İle Anlaşmaları.....	32
Tablo 8: Görüşmecilerin Türk Dili Konusunda Karşılaştıkları Zorluklar.....	33
Tablo 9: Türk Dili ve Arapça Arasındaki Ortaklık Konusunda.....	35
Tablo 10: Görüşmecilerin Türkçe’yi Kolay Öğrenmeleri Konusunda.....	36
Tablo 11: Görüşmecilerin Türkçe’yi Rahat Konuşabilmeleri Konusunda.....	37
Tablo 12: Din Alanında Farklı Bir Anlayış Görme ve Görmeme.....	38
Tablo 13: Din Alanında Farklı Noktalar Bulma veya Bulmama.....	39
Tablo 14: Sudan ve Türkiye’de Mezhep Farklılıkları Noktasında Dikkat Çekici Şeyler Bulma ve Bulmama.....	41
Tablo 15: Türk Değerlerini Çarpıcı Bulma ve Bulmama.....	43
Tablo 16: Türk ve Sudan Değerlerinin Benzerliği ve Benzememezliği.....	44
Tablo 17: Türkiye ile Sudan Arasında Ortak Sembollerin Varlığı ve Yokluğu.....	45
Tablo 18: Türkiye ve Sudan Kültürleri Arasında Ortak Normların Varlığını Kabul Etme ve Etmeme.....	46

1. GİRİŞ

Türkiye, dünyanın en önemli ülkelerinden biridir. Her seviyede etkili ve hassas bir rol oynayan Türkiye, dünyanın dört bir yanından gelen insanların en iyi zamanlarını geçirdiği bu ülkenin tarihini ve halkının kültürünü tanıma ve aynı zamanda en büyüleyici özelliklerinden bazılarını görme arzusu da doğaldır. Türkler, dünyanın tüm halklarının ve büyük mozağının bir parçası olan önemli bir ırktır. Bu önemli kültürün oluşumuna, mevcut seviyesine ulaşana kadar birçok faktör katkıda bulunmuştur. Farklı dillerde konuşan insanlar arasında var olan politik, ticari, sosyal ve kültürel ilişkilerin zamanla bu halkların kültürleri arasında nüfuz, etki ve değişime yol açtığına dikkat edilmelidir.

Sudan ülkesi, kendi toprakları üzerinde çeşitli kültürleri, dinleri ve etnik kimliği kucaklamaktadır. Bunun nedeni, Güney Mısır'dan Afrika kıtasının göbeğinde bulunan tropik bölgelere kadar uzanan geniş alanıdır. Ancak, ülkenin kültürel geçmişi, özellikle merkezi ve kuzey bölgelerinde İslam'a dayanmaktadır. Güney, doğu ve batı bölgelerinde, saf Afrika kültürleri İslam kültürüyle birleşmiştir. Sudan'da oldukça yaygın olan kabile kültürü günlük, sosyal ve evlilik uygulamalarında tezahür etmektedir. Sosyal gelenekler birincil kabile kültürüne dayanmaktadır. Kuzey Sudanlı kabilelerde gelenek ve görenekler birbirine çok benzemektedir. Sudan kültürü, Afrika, Arap ve İslâmî özellikleri olan melez bir kültür özelliği göstermektedir. Hristiyan kültürü farklı olmakla birlikte kültürel etkileşim nedeniyle başka ülkelerdeki Hristiyan kültürüne göre farklılık göstermektedir. Sudan kültürünün bileşenleri diğer kültürlerde olduğu gibi coğrafi konumu, doğal çevre, demografik kompozisyon, tarihsel boyut, din ve dil unsurlarından etkilenmektedir.

Kültürlerdeki çeşitlilik modern toplumlarda en önemli gelişim nedenlerinden biridir. Toplumun çoğu entelektüel olarak hoşgörülüdür ve farklı görüşleri ve teorileri kabul edebilmekte, kendi gelişimini daha fazla inşa edebilmekte ve kültürel misyonunu başkalarına aktarabilmektedir. Türkiye ve Sudan arasında kültürel ortaklık olduğu kadar kültürel farklılıklar da bulunmaktadır. İki ülkenin halkları arasında kültürel örtüşme birbirlerinin kültürlerinden etkilenmelerinin

sonucudur. Türkiye'de çok sayıda Sudanlı öğrenci bulunmaktadır ve burada bulunmalarının nedeni genel olarak eğitimidir.

Giriş olarak ilk bölümde araştırma konusu olan Türk kültürünün İstanbul'daki Sudanlı öğrenciler üzerindeki etkisi için bir açıklama yapılacaktır. Bu bölümde araştırmanın konusunun seçilme sebebi, araştırma probleminin tanımı, araştırmanın önemi ve amacından bahsedilecektir. Aynı zamanda araştırmanın soruları, hipotezler ve sınırları verilecektir.

İkinci bölümde kültür alanında ve Türk kültüründen etkileme konusunda var olan geçmiş çalışmalar hakkında kısa bir rapor verilecektir. Kültür ve kültür öğelerinin tanımı yapılarak, Türk kültürünün ve Sudan kültürünün farklı öğeleri göz önüne alınarak yola çıkılacaktır. Türk kültürünün dil, semboller, değerler, din ve normlar gibi öğelerine yönelik açıklamada bulunulacaktır. Bu bölümde aynı zamanda iki kültür arasında var olan farklılık ya da benzerlik tartışması yapılacaktır.

Üçüncü bölümde, araştırmanın dayandığı teorilerden kültürel yayılım teorisi ve sembolik etkileşimcilik teorisi ele alınacaktır.

Dördüncü bölüm araştırma konusunun uygulama boyutuna yönelik bir araştırma üzerine kurulacaktır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olan “durum çalışması” esas alınacaktır. Sosyal olgular bağlı bulundukları ortama göre şekillendikleri ve en iyi bu ortamlarda incelendikleri için bu yöntem tercih edilecektir.

Bu konuyu seçmemin nedenini, İstanbul'daki Sudanlı öğrencilerin bir derneğinde çalıştığım için Türk kültürünün onlar üzerindeki etkisi konusunda heyecanımdan kaynaklandığını söyleyebilirim, çünkü Türk kültürü, geçen yüzyılın en eski kültürlerinden biridir ve büyük çeşitliliği nedeniyle başkaları tarafından kabul edilebilecek kültürlerden biridir. Osmanlı Devleti'nin Sudan'da yıllarca varlığı, kısmen kültürel bir değişim oluşturmakla sınırlı değildir ve Türkiye'de son yıllarda Sudanlıların varlığı kültürel entegrasyonu sağlamaktadır.

Bu çalışmanın amacı İstanbul'da öğrenim gören Sudanlı öğrencilerde Türk kültürünün etkilerini keşfetmektir. Ayrıca, çalışma, “Türk kültürünün İstanbul'daki Sudanlı öğrenciler üzerinde etkisi var mıdır?” Türk kültürünün diğer kültürlerle göre belirgin bir etkisi var mıdır?” ve “Sudanlı

öğrencilerin Türk kültüründen etkilenme nedenleri nelerdir?” araştırma sorularına cevap aramaktadır.

Çalışma yöntimsel olarak mülakatlara dayanmaktadır. Araştırma evreninin sosyo-kültürel yapısı nedeniyle bu mülakat yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma örneklemini de araştırma evrenini temsil eden farklı semtelere yayılmış öğrencilerden oluşmaktadır.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR VE KÜLTÜR

2.1. Önceki Çalışmalar

Bokuleva, Avakova ve Abeldayev, Türk kültürünün Hint uygarlığı üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmalarında Türk-İslam kültürünün Hint mimarisine, edebiyatına ve sanatına yansıdığını belirtmiştir. Ödünç alınan diğer kültür öğelerinin Türk-Hint kültürlerinin karşılıklı bağımlılığın sonucu olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzyıllar boyunca süren kültürel bir tarihsel bağlantı ile farklı yapılar arasındaki sözcüksel birimlerin değiştiği sonuçları elde edilmiştir. Hint ve Türk dillerinin coğrafi, kültürel, tarihsel ve sosyal faktörlere dayandığı ifade edilmiştir (Bokuleva, Avakova, Abeldayev 2012, 41-454). Bu da Türk kültürünün Sudan kültürü üzerindeki etkisi için önemli bir ipucudur.

Şahan ve Razi da araştırmalarında farklı toplumlar arasında kültürel etkileşime ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte, bireyler arasındaki farklılıkları incelemek gerektiğini ifade etmişlerdir. Dil yeterliliğinin kültürel adaptasyon üzerindeki potansiyel etkilerini belirlemeyi amaçlayan çalışmalarında Türkçe dilinde farklı düzeylerde yeterlilik için anket kullanılmış, ancak sonuçlar, dil yeterlikleri ile kültürel ve sosyal uyumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığını göstermiştir (Şahan, Razi, 2014, 304-311). Bizim çalışmamızda da Türk kültür öğelerinden Türk dilinin öğrenilmesinin Türk kültürüne adaptasyonu nasıl etkilediği noktasında önemli bir bakışacısı sunmuştur.

Dedoussis, Japonya, Suudi Arabistan ve Lübnan'da dört üniversitenin örgüt kültürünü incelemiştir. Bu ülkeler arasında yaptığı karşılaştırmada örgütsel ve ulusal kültürler arasındaki benzerlikler olduğu sonucuna ulaşmıştır. Japonya ve Arap ülkelerinin kültürel olarak birçok açıdan benzeştiği, dört üniversitenin örgütsel kültürlerinin bu benzerlikleri yansıttığını ifade etmiştir (Dedoussis, 2004, 15-34).

Wen-Cheng, Chien-Hung ve Ying-Chien, çalışmalarında kültürel çeşitliliğin, sadece kıyafet ve dil farklılıkları gerektirmediği, aynı zamanda farklı düşünme, yönetme ve iletişim yollarını da kapsadığını ifade etmişlerdir. İletişim ve kültür arasındaki ilişkinin çok karmaşık ve samimi bir süreç olduğu, kültürlerin iletişim yoluyla yaratılıp paylaşıldığı ve insanlar için bir etkileşim aracı olduğunu belirtmişlerdir. Kişilerin, amaca yönelik dili iletişim kurmak için kullandıklarını ifade

etmişlerdir. Çalışmalarında iletişim ve kültür dönüşümünü ele aldıktan sonra insanların dünya görüşlerinin dil öğrenme, anlama ve etkileşimi nasıl etkilediğine odaklanmışlardır. Çalışmalarının son bölümünde ise doğu ve batı kültürlerinin değerleri arasındaki farklı kültürel tabakaları tartışmışlardır (Wen-Cheng, Chien-Hung, Ying-Chien, 2011, 111-115).

Ahern, Daminelli ve Fracassi'ye göre, ülkeler kültürel açıdan uzak olduklarında, sınır ötesi etkileşimin etkisinin daha az olduğunu ifade etmişlerdir (Ahern, Daminelli, Fracassi, 2015, 165-189).

Kültür, kimlik dalgalanmasını doğrudan etkilmektedir. Kimlik dalgalanması, kimliğin geçerli bileşenlerinde bir değişiklik ile ilişkilendirilebilmektedir. Böyle bir değişiklik, mevcut kolektif kimliğin kısmi indirgemesine ya da kimliğin resmi ya da politik destekli bileşeninin ortadan kaldırılmasına yol açan kritik unsurdan ayrılma anlamına gelmektedir. Belirli bir toplulukta vatandaşlık, dini grup üyeliği veya dil gibi nesnel bileşenler önemlidir. Grubun ortak çıkarlarında inanç gibi öznel bileşenler, kolektif kimliğin kuruluşu açısından gereklidir. Bu tür nesnel veya öznel bileşenler, grup üyeleri için farklı önem derecelerine sahip ortak kimlik içinde bir arada bulunabilmektedir. Buna göre Vural ve Rustemli, çalışmalarında “Kıbrıslı Türk” toplumundaki kimlik dalgalanmalarını araştırmışlar ve kimlik tanımlarının etnokültürel sınırlarla hep örtüşmediğini savunmuşlardır. Araştırma verileri, kolektif kimliğin bileşenlerini (Kıbrıslı, Türk, Müslüman ve Avrupalı) “en önemli” den “en az önemli” ye doğru sıralayan 415 Kıbrıslı Türk örneklemeden elde edilmiştir. Yaş ve eğitime bağlı kimlik dalgalanmalarının, sosyalleşme sürecindeki değişimlere tepki olarak ortaya çıkmasını incelemişlerdir (Vural, Rustemli, 2006, 329–348).

İnsanların ülkeler ve topluluklar arasında göç etmesi, kültürün orijinal topluluklar ve göç etmiş gruplar arasında yayılmasına neden olmuştur. Kültürlerin yayılması, dil, din, değerler, normaller ve semboller gibi kültürel öğelerin özelliğinden kaynaklanmaktadır. Göçmenlik gibi konularla araştırmacılar kimlik politikalarına, kimliklerin oluşumundaki yerlerin rolüne ve kültürün yayılmasına büyük bir ilgi göstermişlerdir. Kaya tarafından yapılan bir araştırmada Türk Amerikan kimliği kurma alanları, Türk Amerikan kimliğinin korunması ve değişimdeki rollerini incelenerek Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Müslüman deneyiminin bir yönü araştırılmıştır (Kaya, 2010, 425–440).

Aynı kavramla, iç mimarlık ve sosyo-kültürel değişkenler arasındaki ilişki birçok araştırmanın konusu olmuştur. Erpi çalışmasında aynı bölgedeki üç farklı kültürel yapı ile işaretlenmiş konut türlerini sunmuştur. İlk olarak, 19. yüzyılda, özellikle Müslüman dininin etkisi altında Anadolu'da gelişen bir ev tipi sunulmuştur. İkinci olarak, Batı Anadolu kasabasında bulunan ve Ortodoks Hristiyan nüfuslu konutları anlatılmıştır. Üçüncüsü, Batı Anadolu'daki Levanten topluluğunun konut mimarisi tartışılmış ve ilk iki vakayla karşılaştırılmıştır. Bu çalışmada kullandığı veri seti barınma formunun belirli kültürel görüşlerle yakından ilgili olduğunu açıkça göstermiştir. Hem de topluluklar coğrafi olarak yakın olsalar veya sosyal olarak etkileşime girseler bile durumun böyle kaldığı tartışılmıştır (Erpi, 1991, 205-222).

Eskiden Türkiye'nin coğrafi konumu, Türk Avrupa ilişkisi ve Türk İslam kimliği, İslam Türk kültürünün Batı'ya yayılmasında büyük etki yaratmıştır. İslam, Batı Avrupa'daki Türk göçmenler arasında en büyük ortak paydadır ve bu nedenle kurumlarının çoğu İslamidir. Doornik tarafından Türk İslamı'nın Hollanda ve Almanya'da kurumsallaşması sürecine ilişkin bir açıklama sunulmuştur. Konuk toplumda istenen entegrasyon seviyesini belirleyen Türk göçmen toplumunu bölen ideolojik farklılıklar ve konuk toplumun ülkenin kültürel ve politik çıkarlarını örgütlenme ilkesi olarak dine ilişkin siyasi kültürü olarak araştırmada analiz edilmiş ana faktörleri belirlenmiştir. Bu faktörler açısından Alman, Hollanda ve Türk kültürlerinin çok farklı olduğu anlaşılmıştır (Doornik, 1995, 46-63).

Gençlerin farklı ülkeler arasındaki eğitim yolculuğu araştırmacılar için çok dikkat çekici bir konudur. Yetişkinler, din inancı ve dili yayararak kendi ülke kültürünü yayma veya yeni diller öğrenerek yeni nitelikler kazanma kabiliyetine sahip olduklarından bir topluluğunun geliştirmesini ya da çökertmesini bir güç olarak sayılmaktadır. Bir kültürü yayma veya kazanma kabiliyeti, bir gençten diğerine göre farklıdır, gençliğin doğduğu ve büyüdüğü çevresinin özelliklerine ve kişisel özelliklerine bağlıdır. Birçok çalışmada yabancı küçük bir grubun yeni bir çevrede ve toplumda bulunmasından dolayı davranışlarının değişmesini inceleyerek eğitim için gittikleri ülkelerin kültürlerinin onlar üzerindeki etkileri incelenmiştir. Örnek olarak Tatar araştırmasında dört Türk öğrencinin, bir Amerika Birleşik Devletleri üniversitesindeki lisansüstü derslerine katılma algılarını incelemiştir. Veriler bir akademik dönem boyunca derinlemesine görüşmeler, odak grup görüşmesi, sınıf gözlemleri ve ilgili belgeler toplanarak elde edilmiştir. Katılım davranışlarını anlamada en göze çarpan faktörler temelinde, bazı tutarlı gözlemler rapor

edilmiştir. Türk öğrencilerinin katılım sıklığı kurslar ve durumlar arasında farklılık göstermiştir. Kültürel birikim ve akademik öğrenme stilleri etkili olsa da, kültürel ve akademik algılar gibi derse katılım davranışları bağlamsal faktörlerinden etkilenmiştir. Türk öğrencilerin sınıf tartışmalarından çeşitli şekillerde yararlandıklarını gözlemlenmiştir. Ancak, sözlü katılımın kendi akademik öğrenme deneyimlerine önemli bir katkıda bulunmadığı rapor edilmiştir. Öğrenciler, bilgi edinme yerine özgüven oluşturma gibi duygusal nedenlerle daha fazla katılım göstermişlerdir (Tatar, 2005, 337-335).

Sosyologlar, sosyal olarak paylaşılan anıların kültüre özgü olabileceğini uzunca tartışmışlardır. Sosyal olarak paylaşılan anılar, aynı sosyal ortamda yaşayan insanlar tarafından paylaşılan ulus-devlet sınırlarındaki dile, coğrafi yakınlığa ve tarihe dayandırılabilir. Bu paylaşılan nitelikler ortak normları, inançları, değerleri ve paylaşılan deneyimleri kategorize etmenin belirli yollarını içerebilmektedir. Paylaşılan kültürel nitelikler ve deneyimler, köklü kültürel farklılıkları ortaya çıkarabilir, ama bunların hızlı değişimleri doğru değildir. Bu nedenle araştırmalarda, Batılıların ve Doğuluların sosyal olarak arzulanan cevap gruplarındaki varyansı açıklamak için hem işle hem de eğitim ortamlarıyla ilgili olduğu düşünülen kültürel boyutları ele alınmıştır. Middleton çalışmasında, sosyal olarak arzu edilen yanıt setleri ve ülke kültürü arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Çalışmada, bir bireyin genel kültürel geçmişi ile sosyal olarak arzulanan şekilde cevap verme eğilimi arasındaki ilişki ele alınmıştır. Özellikle güçlü ulusal farklılıklar ve sosyal olarak arzulanan şekilde cevap verme eğiliminin Doğu ve Batı kültürleri arasında var olması ihtimali tartışılmıştır (Middleton, 2000, 149-163).

Geçmişte, hümanistler dili entelektüel bir disiplin olarak görüyormuşlardır. Bugün dil, bağlı olduğu kültürün ayrılmaz bir parçası olarak yeniden tanımlanmıştır. Antropolojik anlamda, “kültür” terimi, bir insanın davranış biçimlerini veya yaşam tarzlarını belirlemektedir. Bugünün yabancı dil öğrencisinin hedef dilde tam olarak iletişim kurması gerekiyorsa, diğer kişilerin davranış kurallarını bilmesi önemlidir. Bu nedenle, kültür çalışmalarında yabancı dil eğitiminin ilk gününden itibaren başlaması gerekli görülmüştür. Hendon çalışmasında lise yabancı dil sınıfında çeşitli kültür öğretme yöntemleri tartışılmış ve dilin içinde bulunduğu kültürel çerçeveden ayrılamayacağını belirtilmiştir. Bu nedenle, eğer öğrenci en geniş ölçüde iletişim kuracaksa, kültür dil öğrenmenin ayrılmaz bir parçası olarak gösterilmiştir. Her kültürün kendine özgü olduğu ve kendi şartlarıyla anlaşılması gerektiği açıklanmıştır. Öğrencilerin başka bir

kültürün çeşitliliğini kabul etmeleri ve buna karşı hoşgörü ve anlayış geliştirmeyi öğrenmelerinin gerekli olduğu da rapor edilmiştir (Hendon, 1980, 191-199).

Yabancı bir öğrencinin yaşadığı zorluklar, kültürlerarası, kişisel ve kişilerarası sorunların yanı sıra patolojik bozukluklardan da kaynaklanabilmektedir. Türkiye'deki uluslararası öğrenci sayısı her yıl artmaktadır. Türkiye, Asya ülkeleri, Azerbaycan, Balkanlar, Kazakistan, Kırgızistan, Rusya Federasyonları, Tacikistan ve Türkmenistan gibi Batı Avrupa ülkeleri ve Türkiye Cumhuriyetleri olmak üzere birçok ülkeden öğrenci almaktadır. Türkiye, güçlü tarihsel, kültürel, etnik ve dilsel bağları nedeniyle bu ülkeler tarafından çekici bir seçenek olarak kabul edilmiştir. Bu sebeple Bektaş tarafından Türk üniversitelerinde sunulan uluslararası öğrencilerin ve danışmanlık hizmetlerinin mevcut durumu ele alınmıştır. Türk üniversitelerindeki danışmanlık ve danışmanlık hizmetlerinin kısa bir geçmişi incelenerek uluslararası öğrencilerin ve danışmanlık hizmetlerinin mevcut durumunun dikkate alınmasına yol açılmıştır. Ekonomik problemler dışında, sınırlı Türkçe dil yeterliği ve eğitim sistemi farklılıkları diğer temel nedenler olarak bildirilmiştir. Uluslararası öğrencilerle etkin bir şekilde çalışmak için kilit unsurlar sunulmuş ve uzun vadeli bir yönelim ile Türk üniversite danışma merkezlerinde uygulanabilecek bir model önerilmiştir (Bektaş, 2008, 268-278).

Dünya ülkeleri arasında olan Sudan, Osmanlı devletinin son devri olarak adlandırılan 19. Yüzyılında ve özellikle Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın Mısır Valiliği'ni yaptığı dönemde Türklerin yaklaşık yarım asırdan fazla hükmettiği yerdir. Bu sürede gerek kültür ve yaşam tarzlarından gerekse dillerinden pek çok unsuru hâkim oldukları coğrafyaya naklettikleri gibi Sudan'a dahi taşınmışlar. Aktarılan kültür unsurlarının arasında bilhassa Türk dilinin etkisi çeşitli yollarla Sudan Arapçası'na geçen Türkçe kökenli kelime ve eklerde görülmektedir. Yahya çalışmasında Sudan Arapçasında bunca kullanılan Türkçe kelime ve eklerin hem ses hem de anlam bakımından uğramış olduğu değişimler ele alınmıştır. Üstelik ağırlıklı olarak gündelik hayatın hangi safhasında yer aldıkları da tespit edilmiştir (Yahya, 2017).

Yapılan literatür taramasında kültürün genel kavramları, değişimi ve kültürlerarası karşılaştırmalarını ele alan çalışmalar incelenmiş olup bu çalışma varsayımlarını kabul eden üç çalışmaya rastlanmıştır. Ancak kültürel çeşitlilik ve kültürlerdeki değişimi de dikkate almak gerekmektedir. Yapılan çalışmalarda Hint ve Türk kültürleri arasındaki etkileşimin istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği sonucu elde edilmiştir. Türk ve İsveç kültürleri arasındaki

etkileşimi ve Japonya ile Suudi Arabistan kültürleri arasındaki örgütsel kültür karşılaştırmasını inceleyen çalışmalarda dil ve düşünce etkileşimleri kanıtlanmıştır. Her iki çalışmada da ulusal kültürün güven, hiyerarşi ve halklar arası yakınsama ve etkileşim olmak üzere üç boyutunun olduğu dile getirilmiştir. Bunlardan yola çıkarak Türk ve Sudan kültürleri arasındaki etkileşimin temel parametreleri belirlenmiştir. İkincisi, Türk öğrenciler sınıf tartışmalarından çeşitli şekillerde yararlandıklarını gözlemlenmiştir. Ancak, sözlü katılımı kendi akademik öğrenme deneyimlerine önemli bir katkıda bulunan bulamadıklarını rapor edilmiştir. Öğrenciler, bilgi kurma yerine özgüven oluşturma gibi duygusal nedenlerle daha fazla katılım gösterdiklerini gözlemlenmiştir.

2.2. Kültür

Dünyada her toplumun bir kültürel mirası vardır. Bu mirasın niteliği ve özellikleri bir toplumdan diğerine farklılık göstermektedir. Toplumlar kültürel mirasla büyüyebildikleri gibi azalmasıyla birlikte de zamanla bir çöküşe doğru gitmektedirler. Kültürel çöküşün en önemli nedeni ise yetersiz ilgidir.

Kültür, bir toplumun sahip olduğu maddi ve manevi değerlerin tümü olarak kabul edilebilir. Bir toplumun yaşama biçimi, içinde yaşanan toplumun bireye kazandırdıkları, bireysel ve toplumsal yaşama, düşünme ve davranış biçimi, doğada varolanlara karşı insanın oluşturdukları ve öğrenilen davranış kalıpları gibi çeşitli özellikler, kültür kavramı içerisinde değerlendirilebilir.

Kültür, çok anlamlı ve geniş çerçeveli bir kavramdır. Kültürün bu çok anlamlılığı ve geniş çerçeveli yapısı, onun pek çok farklı bileşenden oluştuğunu gösterir. İçinde her türlü inancın, davranış kalıplarının ve türlü davranışların, insanın var ettiği maddî araçların yer aldığı kültür dünyası, bütün insanlara yaşamlarını sürdürürken yardımcı olur ve aynı zamanda da bu insanlardan faydalanarak kendisini geliştirmeye devam eder. İnsanların duygularını ve inanışlarını doğrudan doğruya etkileyen belirli davranış biçimleri ve sosyal alışkanlıklar olan âdetler, örfler ve gelenekler ailesinin bütününe, “kökleşmiş kültür öğeleri” adı verilir.

Kültür, insanın hayatını örgütlemek için anahtar görevi görmektedir. Toplumlar, insanların birlikte yaşamalarını içeren sosyal biçimlerdir. Kültür genellikle bir milletin kültürel ve entelektüel özelliklerini ifade eder. Bütün farklı kültürlerin birbirleriyle birçok önemli konuda birleştiğine dikkat edilmelidir. Kültürler arasındaki fark, sonuçta ortak kültürel noktaların rolünü güçlendirerek karşılaşmalarını teşvik edebilir. Birbirleriyle etkileşime giren halklar arasında, bu etkileşim, bu kültürlerin niteliği ve özellikleri üzerinde kısmi veya toplam etkilere yol açar, çünkü kültür, uzun vadede küm1ülatif bir bilişsel gelişimdir.

Toplum üyeleri tarafından kabul edilen birçok kültür tanımı vardır. Tayeb, kültürün tam olarak ne anlama geldiği konusunda araştırmacılar arasında anlaşmazlık ve karışıklık olduğunu belirtmiştir (Tayeb, 1992). Literatürde kültür konusunda en çok ismi geçen kişi olarak geçen Hofstede kültürü, ‘bir grubu diğer bir gruptan ayıran ortaklaşa programlanmış zekâ (akıl)’ olarak tanımlamaktadır (Hofstede, 980, 225). Tayeb ise kültürü, ‘bir topluluk tarafından öğrenilmiş,

paylaşılmış, onların maddi ve maddi olmayan yaşam tarzlarını etkileyen, tarih boyunca gelişmiş değerler, tutumlar ve anlamlar bütünü' olarak tanımlamıştır (Tayeb, 1992).

Topluluğun üyeleri ortaklaşa paylaşılan özellikleri yaşamları boyu okul, aile, eğitim ve toplum içerisinde öğrenmektedirler. Yine kültür konusunda yaptığı çalışmaları ile bilinen Trompenaars ve Hampden-Turner ise kültürü, 'bir toplumun zaman içerisinde yüz yüze geldikleri problemleri çözmek için geliştirdikleri bir dizi kurallar ve metotlar' olarak tanımlamışlardır (Trompenaars ve Hampden-Turner, 1997). Singh, kültürü, belli bir toplum ya da grup tarafından geçmiş ve günümüzde paylaşılmış gerçeklerden oluşmuş bir yapı olarak ifade etmişlerdir (Singh, 2008, 251).

Kültür bir grup insanın bunları anladıkları, ortak sistemlerle bağladıkları ve kültürel normların doğru temellerini korumaya katkıda bulundukları bilgi ve anlayış olarak tanımlanır. Yapılan diğer tanımlar aşağıda sıralanmıştır: "Kültür, sembolik, kümülatif ve ilerici bir süreçtir", "Kültür, sanat ve sanat zanaatında kendini gösteren geleneksel bir anlayıştır. Gelenekle devam eden bir insan grubunu karakterize eder" (Faidi, 2018, Venugopalan, 2011).

Kültürün bireysel değerler üzerinde büyük etkisi vardır. Bu geleneksel inanç ve değerlerin bir kümesidir. Kültür aynı zamanda yaşamın ve düşünme kalıplarının tamamıdır. Nesilden nesile geçen pratikler ve eserlerdir. Özetle, kültür, normların, ritüellerin, eserlerin, inançların ve değerlerin toplamıdır.

2.2.1. Kültürün Oēeleri

Kültür, günlük hayatımızda her Şeyin içinde yer alır. Yediēimiz yemeklerden, konuŖtuēumuz dile ve hatta beden diline kadar her yerde kültür kendisini gösterir.  rneēin Müslüman ülkelerde domuz eti tüketilmez ya da her dilin kendisine ait atasözleri vardır.

Bunun gibi müzik kültürü, tarım ve ticaret faaliyetlerine kadar her yerde kültürün izlerini görürüz. Kültür, insanın toplumun bir  yesi olarak elde ettiēi bilgi, inanç, sanat, ahl k, hukuk, adalet ve diēer yetenekler ile alışkanlıklardan oluŖan karmaŖık bir bütündür.

AraŖtırmacıların da vurguladıēı gibi kültür farklılıklar gösterir, ancak buna raēmen bazı benzerlikler de görülmektedir. Bütün kültürlerin  geleri Ŗunlardır: Dil, inançlar, deēerler, normlar ve semboller.

2.2.1.1.Dil

Dil, bir kiŖinin d Ŗ ncelerini ilk ifade aracıdır. Daha açık ifadeyle bir kiŖi veya grubun, milletin ve halkının kültürel mükemmeliyetini baŖkalarına a ıklayabileceēi ve aynı zamanda diēer kültürleri de  ērenebileceēi bir dünyadır. Kültür ve dil bir bütünün ayrılmaz parçalarıdır. Ayrıca, bir halkın kültürü, kendisine yeni bir kelime hazinesi sunarak dilinin geliŖmesine ve zenginleŖtirilmesine katkıda bulunur. İnsan d Ŗ ncesi ya da ideolojisi, kültür ve dilin vazgeçilmez bir unsurudur.

Dil, yalnızca kiŖisel çıkarları ifade etmek ve açıklamak için semboller ya da saf araçlar deēil, aynı zamanda ülkelerin kimliklerini ve kendilerini savundukları bir silah olan kültür ve bilginin en büyük taŖıyıcısıdır.

Kültürel mirasın temel ayırt edici  zelliēi dildir. İnsan toplumsal bir varlıktır ve iletiŖim kurabilmesinin aracı dildir. Dili kullanıŖımız kültürü etkiler ve aynı zamanda da dil kültürden etkilenir. Kültürün bir kuŖaktan diēerine aktarılması da dil sayesinde ger ekleŖir.

Türkiye'nin resmî dili Türkçe'dir. Türkçe'nin dıŖında farklı dil ve lehçeler de konuŖulmaktadır. Türkçenin    biçimi vardır: Anadolu Türkçesi, Osmanlı Türkçesi ve modern Türkçe. Anadolu Türkçesi, 13. yüzyıldan 15. yüzyıla kadar kullanılmış ve Arapça alfabesi ile yazılmıştır. İsl m'ın

benimsenmesiyle, Arapça ve Farsça dili değiştirmeye başladı ve Osmanlı Türkçesi olarak tanındı ve 15. yüzyıldan 20. yüzyılın başına kadar bu dil kullanıldı. Mustafa Kemal Atatürk tarafından 1928'de daha saf bir dil oluşturma amacıyla “yeni dil” hareketinin başladığı radikal bir değişim yaşandı. Alfabe Arapça’dan Latince'ye dönüştürüldü ve Türk Dil Kurumu oluşturuldu. Türk Dil Kurumu bütün yabancı kelimeleri ortadan kaldırmak amacıyla Türk olmayan kelimeleri Türkçeleri ile değiştirdi (Kaya, 2015: 315-338).

Sudan'da ise en yaygın dil Arapça'dır. İngilizce de konuşulan diller arasındadır. Arapça ve İngilizce'ye ek olarak, dil bilimcilere göre Sudan'da konuşulan 134 dil bulunmaktadır (Lewis, 2009). Bağımsızlıktan sonra Sudan devletinin resmi dili Arapça olarak belirlenmiştir, ancak Güney Sudan'da Arapça ile birlikte yaygın olarak İngilizce konuşulmaktadır (Kevlihan, 2007: 513-543).

2.2.1.2. İnançlar

İnsanoğlunun manevî bir tatmin aracı, kişiliğinin geliştirilmesinde ve ahlâki değerlendirmelerinde bir dayanak, bir ölçü vazifesi gören din de kültürün içinde yer alan bir sosyal kurumdur. Kişinin kendi kendisiyle ve çevresi ile uyumlu bir yaşayış sürdürmesini sağlayan inanç ve ibadetler bütünüdür. Çeşitli olaylar karşısında bunalan ve kendisini yönlendirmede ruhuna manevî bir sığınak arayan insanoğlu dine ve Tanrı'ya bağlanmıştır.

İnançlar belli durumlarda ne olması gerektiğini ifade ederler. Örneğin dini doktrinler ya da siyasal ideolojiler birer inanç sistemidir. Biyologların evrim kuramı ile tek tanrılı dinlerin yaradılış inançları arasındaki fikir ayrılıkları inanç sistemlerindeki çeşitliliği gösteriyor.

Dini inançlar, İslami gelenekler, ideoloji ve ayinler çok önemlidir. Türklerin çoğu inançlarına bağlıdırlar. Dini inançlarının uygulamada da karşılığı bulunmaktadır. Örneğin, doğumdan kısa bir süre sonra erkeklerin sünnet edilmesi ve devletin diyanet görevlileri tarafından cenazelerin defnedilmesi bunu açıkça göstermektedir. Ramazan bayramında oruç tutulması ve Kurban bayramlarında kurban kesilmesi başka örneklerdir.

Müslüman olmadan önce de atalara sunma geleneği, geleneksel Türk dininin en önemli unsurlarından biri olmuştur. Bu atalar için hissettikleri şükran duygusudur (Güngör, 2011).

İslam, Sudan'ın çeşitli eyaletlerindeki nüfusun tamamı tarafından kabul edilmiş ve özellikle Maliki mezhebini takip etmektedir. Bilindiği üzere, Malikiler toplam Müslüman nüfusun %35'ini temsil etmektedirler. Malikiler daha çok Cezayir, Sudan, Tunus, Fas, Libya, Moritanya, Mısır ve Eritre ülkeleri ile Arap Yarımadası'nda Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt, Suudi Arabistan, Umman ve Orta Doğu ve Senegal, Mali, Nijer ve Kuzey Nijerya'nın diğer bölgelerinde bulunmaktadır (Al Girafi, 1973). Sudan'da ayrıca birçok tarikatların varlığı da bilinmektedir. Tarikatların yanısıra farklı inanç sistemleri de mevcuttur.

2.2.1.3. Değerler

Bilimde yargı doğru ve yanlış olarak tanımlanırken, değer yargıları iyi-kötü, güzel-çirkin gibi kavramlarla ele alınmaktadır. Bilimde yargı olabildiğince objektif ve nesneldir. Ancak her toplum için iyi-kötü, güzel-çirkin farklı anlamlar ifade etmektedir. Ulusları diğerlerinden ayıran da bu değer yargılarıdır. Değere konu olan bir davranış olabildiği gibi nesne, kurum veya roller de olabilir. Örneğin Hristiyan kültüründe haç ve papaz kutsal bir anlam ifade ederken İslam veya Yahudi kültüründe tam tersi bir anlam ifade edebilmektedir. Benzer şekilde Türk kültüründe kayınvalide anne ile eş değer görülüp ona göre ona saygı göstermektedir. Sosyolojik açıdan değerler bir grubun veya toplumun ölçütleri olup toplumdaki sosyo-kültürel olguların önemini ölçmeye yaramaktadırlar (Topçuoğlu, 1971). Değerler toplumun inançlarını yansıtan, dünyaya ilişkin bilgi, düşünce, duygu ve bunların birleşiminin sonucu olan algıyı ifade etmektedir (Güngör, 1998).

Toplumsal veya bireysel değerler hedefe ulaşmak için yol gösterici niteliktedir. Toplum üyelerinin kıyafeti, yaşadığı yer, evlenme şekli ve evleneceği kişi, yaşamak için yaptığı her şey değerlerin etkisindedir. Toplumda yapılabilecek veya yapılması sakıncalı görünen veya söylenen her şey değerler kapsamındadır. Bu bakımdan birey için doğru ve yanlış hakkındaki inancı ve hayatını daha saygın kılabilmek için yarattığı yargılar da değeri ifade etmektedir. Diğer bir ifadeyle değerler bireye rehberlik ettiğinden değerleri bilerek yaşayan üyeler toplumda lider konumuna geçebilmektedirler (Robbins, 1993).

Değerlerin kazandırılacağı ortamlardan biri örgün eğitim kurumlarıdır. Zira eğitimle bireylere bilgi ve beceri kazandırılırken aynı zamanda toplumsal değerlerin aktarılması da söz konusudur. Eğitimle çocuklara aktarılan kültürel değerler ulus kültürünü şekillendirmektedir. Değerler

bireylere yaşam amacı verip niçin yaşamını hiçe sayması gerektiğini de öğretir. Bir toplumun yaşam kalitesinin değiştirilmesi toplum üyelerinin değer sistemini değiştirmekle mümkündür (Robbins, 1995). Bir ülkenin kalkınması ile toplumsal değerleri arasında da yakın bir ilişki bulunmaktadır. Japonya ve Almanya'nın ikinci dünya savaşındaki yenilgiye rağmen gelişmiş ülkeler sınıfında yer almaları toplumsal değerleri ile açıklanabilmektedir. Çünkü her iki ülkenin toplumsal değerlerinde güçlü ulus oldukları inancı yer almaktadır.

Sosyoloji ve sosyal psikoloji alanında toplumun kültürü değerler olarak tanımlanmaktadır. Toplumu toplum yapan ve sürekliliğini sağlayan kültürdür. Kültürünü koruyamayan veya geliştiremeyen toplum kültürel yıkıma uğrayarak zamanla yok olmaya mahkûmdur. Burada kültürün de açıklanmasına yeniden hatırlatmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Toplum üyelerinin yaptığı ve yarattığı her şey kültür olarak ifade edilmektedir.

Sosyolojide kültür somut ve soyut olmak üzere iki kategoride ele alınmaktadır. Soyut kültür dil, tarih, ahlak, hukuk, sanata, bilim, felsefe, örf ve adetler, dinsel anlayış, müzik, resim, mimarlık, halk oyunları, yaşam şeklini ifade etmektedir. Somut kültür ise toplumun kullandığı mutfak ve giyim eşyaları ile yapılan işlerde kullanılan alet ve teknik araçları ifade eder. Değerler bireyin hayat felsefesi ve dünya görüşünün tamamlayıcı bir unsuru olarak ele alınmaktadır. Bireyin dünya görüşü yaşadığı değerler sistemini oluşturmakta; bireyin amacına, düşünce yapısına, ideallerine ve davranışlarına rehberlik etmektedir. Dini, insani, edebi, materyalist veya oportünist yaklaşımlardan oluşan soyut kültür unsurları çoğu insanın hayat felsefesini oluşturmaktadır (Ünal, 1981).

Türk ulusunun değer yargılarına göre iyi-kötü, güzel-çirkin, uğruna yaşanıp ölünecek değerleri de kendine has özellikler taşımaktadır. 1974 yılında Tezcan, Türk değerlerini oluşturan unsurları aile, eğitsel, ekonomik, dinsel, siyasal ve boş zaman olmak üzere altı kategoride ele almaktadır. Diğer yandan değerleri olumlu ve olumsuz olmak üzere iki kategoriye de ayırmaktadır. Olumlu değerler “kahramanlık, yurtseverlik, mertlik, dindarlık, kanaatkârlık, tutumluluk, toprağa bağlılık, misafirperverlik, saygı, hayırseverlik, hoşgörülülük, namus-şeref, ciddilik, ağırbaşlılık, alçakgönüllülük, iç güzellik” olarak ifade etmektedir. Olumsuz değerleri ise “cahillik, hilekârlık, kurnazlık, saldırganlık, pislik (çevre bakımından), hurafecilik, bencillik, ihmalcilik, tevekkül sahipliği, gururluluk (uluslararası ilişkilerde) tembellik, hainlik, intikamcılık, zalimlik” olarak

sıralamıştır. Olumlu ve olumsuz değerlerin kategorize ediliş şekli incelendiğinde etik ve dini değer temeline oturtulduğu görülmektedir. Tezcan’a göre Türk değerlerinin en önemlisi vatandır ve uğruna ölünmesi gereken en önemli varlıktır. Vatan için ölmek şehitlik makamına layık görülmüştür. Ki bu İslam dininde peygamberlikten sonra en değerli makam olarak kabul edilmektedir. Her Türk’ün bu makama ulaşmak istediği kabul edilmekte ve Türklerin hiç vatansız kalmamış olması, her zaman bağımsız bir vatana sahip olması bununla bağdaştırılmaktadır (Tezcan, 1974).

Türk kültürüne ait değerler çok geniş olduğundan tamamını tek çalışmada incelemek mümkün görülmediğinden bu çalışmada temel unsurlardan dil, tarih, ahlak ve din değerleri üzerinde durulacaktır (Tezcan, 1974).

Birincisi, soyut kültürün en önemli unsurlarından olan dil diğer kültürel unsurları da içinde barındırmaktadır. Çünkü tüm kültürel unsurların ifade edilmesi, eğitimle gelecek nesillere aktarılması dil ile mümkün olmaktadır. Dil sayesinde kültürel değerler ölümsüzlük kazanmaktadır. Türk kültürünün önemli değerleri olan Göktürk Yazıtları, Kutadgu Bilig, Dede Korkut Hikâyeleri v.b. eserler dil sayesinde günümüze kadar aktarılmış ve gelecek nesillere de dil sayesinde aktarılacaktır.

İkincisi, Türk kültürünün ortak değerlerinden biri de toplumsal hafızasıdır. Türk kültürüne göre toplum üyelerinin geçmişini bilmemesi durumunda geleceğine yön veremeyeceği kabul edilmektedir. Aslında bu durum tüm uluslar için geçerli bir durumdur ve geçmişten ilham alınması gerekmektedir. Tarihsel geçmişin ve kültürel birikimin yaşatılabilmesi sanatsal faaliyetlere önem verilmesini gerektirmektedir. Tarih bilinci olmadığında ulusların kimlik sorunu yaşaması kaçınılmazdır (Güvenç, 1994).

Üçüncüsü, sosyoloji, felsefe, sosyal psikoloji, antropoloji, ahlak ve din bilimlerinin ortak konusu olan ahlak kavramı ilkçağdan itibaren filozofların ilgi alanına girmiştir. Sokrates’in evrenin araştırılmasına yönelik “evrenin arke’sini bilemeyiz, hem bilsek bile bunun bize bir faydası yoktur. Fakat biz, kendimizi bilebiliriz” sözü insanın öncelikle kendini bilmesi, daha açık ifadeyle ahlaki yapısını gözden geçirmesi gerektiğini ifade etmektedir. Zira insanın kendini bilmesi ile kastedilen ahlak felsefesidir. Delphi tapınağının girişinde yazan “kendini bil” deyişi bu felsefenin en güzel ifadesidir.

Dördüncüsü, Türk kültürünün önemli değerlerinden bir diğeri olan din Türk toplumunu ayakta tutan unsurlardan biridir. Hemen bütün toplumlarda önemli bir kurum olan din, toplumda birlik ve bütünlüğü sağlama ve toplumsal değerleri kontrol görevini üstlenmektedir. Batı kültürleri için de endüstri ile birlikte imtiyazlı konulardan bir diğeri de din kurumudur. Türk kültüründe Ziya Gökalp'in üzerinde durduğu ve sosyoloji kürsüsünde ders verdiği konulardan biri de din sosyolojisidir (Sezer, 1981). Dinin önemi insanların zamana ve mekâna göre değişmeyen değerlere sahip olmak istemesinden kaynaklanmaktadır (Güngör, 1981). Bu açıdan bakıldığında bilimsel olguların değişebilirliğine karşılık dinin değişmezliği birey ve toplum için huzur, güven ve mutluluk kaynağı olmasını sağlamaktadır (Doğan, 1971, 3-6).

Fransız kültüründe de dinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Le Play'in ifade ettiği gibi toplumun huzuru için dinin önemi büyüktür. Rus kültüründen İngiliz kültürüne kadar her kültürel yapıda toplumun devamı ve huzuru için din önemli görülmekte; din olmadan toplumun yaşayamayacağı kabul edilmektedir (Akt. Meriç, 1984, 1-16).

2.2.1.4. Semboller

Kültür üretimi ve paylaşımı insan topluluklarını diğer canlılardan ayıran en önemli insana özgü özelliklerden bir tanesidir. Kültürün güçlü bir biçimde aktarılmasında ve yayılmasında etkili olan faktörlerden en önemlisi, kültürün bir semboller topluluğu olmasıdır. Kültür, semboller aracılığı ile kalıcı bağlantılar yaratabilmektedir (Allen, 2008).

Semboller kültürün önemli unsurlarından olup kültürün yaygınlaşması ve nesiller boyunca aktarılmasında en önemli faktörlerdendir. Semboller aynı zamanda kültürel öğeler arasında kalıcı bağlantı da kurabilmektedir. Bazı kültürel semboller kültürün varlığının temel yapı taşı niteliğindedir (Sudan, [21.09.2018]).

Semboller, gramatik, teknik, mantıksal, mistik bir biçimde bilinen bir gerçeklikten hareketle bir diğer gerçekliği açıklar, sunar, gösterir, işaret eder, belirtir. Bir diğer ifade ile sembol, sunumsal bir öneme sahiptir. Semboller yeniden sunma ve iletişim kurma özelliğine sahiplerdir ve bilinen ile bilinmeyi bağlama işlevini üstlenmektedir. Sembolün gücü, alıcıyla etkili bir iletişim kurabilmek için anlamı aktarma yeteneğine sahip olmasından kaynaklanmaktadır.(dokur ,2010).

Birçok kültür vardır ve her kültür birçok sembol üretir. Bunlar bayrak, marka, amblem gibi sembollerdir. Sembol, belirli bir durum ya da olayı anlamlandıran şeydir. Kimi zaman aynı şeye farklı sembolik anlamlar yüklenir. Örneğin Türkiye’de bir köpek dost demekken Çin’de akşam yemeği olarak görülür. Bunun yanı sıra saç, sakal, bıyık gibi unsurlar da özellikle siyasi anlamda bazı ideolojileri sembolize eder.

Toplumların çağlar boyunca edindiği sosyoekonomik değişim ve ilerlemeler ile de bazı kültürel semboller anlamsal olarak değişmiş, zenginleşmiş, yayılmış ya da yok olmuştur. Ancak bazı kültürel semboller kültürün var olmasında ve süregelmesinde temel bir yapı taşı niteliğini taşıyabilir. Bu sembollere efsanelerde, mitlerde yer verilmekte, hatta bazı inançların aktarılmasında güçlü bir etkiye sahip olduğu görülmektedir (Austin, 1979).

Türkiye’de göze çarpan sembolleri mimari ve sosyal olarak iki kategoriye ayırabiliriz. Mesela, İstanbul’daki Boğaz köprüleri ve tarihî eserler mimari sembollerdir. Nazar boncuğu, lokum, Türk kahvesi vesair ise sosyal semboldürler (Turkish Travel Blog, [24.09.2018]). Ayrıca, bayrak sosyal/milî sembole örnek olarak verilebilir. Sudan’da ise mimari sembolleri camiler ve türbeler temsil ederler, sosyal sembol olarak bayrak ve Sudan kahvesini görmekteyiz (Sudan, [21.09.2018]).

2.2.1.5. Normlar

Norm, “Kural olarak benimsenmiş, yerleşmiş ilke veya kanuna uygun durum” (Türk Dil Kurumu, 2005), “Bir grubun kendisi için ilke edindiği ve grup üyelerinin eylemlerini yönlendiren davranış kurallarının tümü” (Larousse, 1992), “Kural, kanun, kaide” (Ülgen, 1969), “Kural, ölçü, kaide; bir hususta geliştirilen standartlar, kurallar” (Şafak, 2002), “Belli bir kurala uygun olan” (Hançerlioğlu, 1993) şeklinde tanımlanmaktadır.

Sosyal ve kültürel özellikleri içinde barındıran ve toplumun bir parçası olarak yaşamını devam ettiren insan, içinde bulunduğu toplum ile ilişkilerini sağlıklı bir şekilde yürütebilmek için normlara uymak zorundadır. Bu durum tüm bireyler için geçerli olduğundan toplumsal düzenin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi açısından önemlidir. Normlar, toplumun etkili organları tarafından genel sınırları çizilmiş, yasalarla belirlenmiş kurallardır. Söz konusu yasalar yazılı olabildiği gibi toplumun kültürle değer yargılarının bir ürünü de olabilmektedir. Örf, adet, gelenek gibi unsurlar yazılı olmayan normlara örnek olarak gösterilebilir (Nar, 2013, 273-290).

Toplumsal normlar toplum üyelerinin hangi davranışı hangi şartlarda yapması gerektiğini; hangi davranışların yasaklandığını belirten kurallar bütünüdür. Her toplum birlik ve beraberliğini, bütünlüğünü korumak ve sürekliliğini sağlamak için normlarını belirlemek zorundadır (Güngör, 2011).

Normlar ifade ediliş şekillerine göre iki grupta ele alınmaktadır. Formel olarak tanımlanan normlar yazılı (resmi olan, yasayla) veya sözlü (emirler) olarak ifade edilmektedir. Formel normlarda diğer bir özellik kesin ve katı olmalarıdır. Yapılması yasaklanan davranışlar kesin olarak ifade edilmiştir. İnfornel normlar ise bireyler arasındaki iletişim ve etkileşimin bir sonucu olarak ortaya çıkmakta ve sözlü olarak ifade edilmektedir. İlişkilerin doğasında bulunan bu kurallara ve formel kurallara insanların uyma mecburiyeti bulunmaktadır (Tezcan, 1993).

Resmî normlarla yasa, yönetmelik, tüzük, genelge, kurul kararı gibi resmî metinler ifade edilmektedir. Resmî normların uygun gördüğü veya yasakladığı davranışların ödül veya cezası başlangıçta belirlenmiştir. Resmî olmayan normlarda ise tam tersi bir durum söz konusudur ve ödül ve cezalar önceden belirlenmez. Resmî olmayan normlara uyulmaması durumunda bireyler alay edilme, dışlanma, kınanma, hakaret gibi tepkilerle karşılaşabilir (İçli, 2002).

Toplum içerisindeki insan davranışlarını düzenleyen sosyal normları moda, teamül, görenek, âdet, gelenek, örf ve töre şeklinde sıralamak mümkündür. Halk biliminin özünü oluşturan bu kavramları kesin tanım ve sınırlarla birbirinden ayırmak oldukça zordur. Ayrıca günlük kullanımda bu kavramlar çoğu zaman birbiri yerine kullanılmaktadır. Bununla birlikte gerek özellikleri gerekse fonksiyonları bakımından sosyal normları belirli noktalarda birbirinden ayırarak açıklamak mümkündür.

Divan-ü Lügat-it Türk'te sosyal normları karşılamak üzere “töre” ve “âdet” kavramlarına rastlanmaktadır. Töre kavramının Arapça'da “resm” kelimesiyle açıklandığı görülmektedir. “Resm” sözcüğünün farklı anlamlarından özellikle “usul, kural, düzenleme” anlamlarının tercih edildiği görülmektedir. Kaşgarlı Mahmut'un, eşanlamlı kabul ettiği “âdet” ve “ögreyük” kelimeleri ise “önceki kuşaklardan aktarılan kalıplaşmış davranışlar” anlamında kullanılmaktadır. Her ikisi de birer sosyal norm olarak kabul edilmekle birlikte “töre (resm)” ve “âdet (ögreyük)” kavramları arasında belirgin bir fark olduğu gözlenmektedir. “Töre”, devletle, ülke yönetimiyle ilgili yazılı olmayan çeşitli düzenlemeleri içerir ve yaptırım gücü oldukça

fazladır. Âdet (öğreyük) ise “birtakım kalıplaşmış davranışlar” anlamındadır ve yaptırım gücü töre kadar kuvvetli değildir. Kaşgarlı Mahmut’un kendi dönemindeki halk hayatından seçtiği inanç ve uygulamaları tanımlarken kullandığı kavramlar, aralarındaki farkı ortaya koymaktadır. Örneğin, “hakandan iki seviye aşağıda bulunan kimselere unvan verilmesi” “resm”, yani töre olarak adlandırılırken “ölü için yemek verilmesi” âdet olarak kabul edilmiştir. Bunlardan ilkinde yasal ve bürokratik bir zorunluluk öne çıkarken, diğerinde “inanç yönü de bulunan kalıplaşmış bir davranış” özelliği vurgulanmaktadır (Akt. Düzgün, 2007, 201-215).

Türk kültürünün tarihsel gelişimi ve Türk kültürünü ortaya çıkaran kültürel akımlar, 9 bin yıllık bir serüvenle yoğrulmuş ve günümüze ulaşmış; Türklerin tarihine özgün bir kültürel doku haline getirilmiştir. Kültür, bir toplumu ve bir ulusu bir araya getiren eşsiz bir unsurdur. Toplumsal uçurumun hem etnik hem de genetik faktörleri olmasına rağmen, bu faktörler kültürel çeşitliliğe sahip olmayan bir ulus yaratmak için yeterli olmayacağı ifade edilmektedir. Çünkü bir toplumun kendi gelenekleri, davranışları ve sosyal gelenekleri ile bağımsız bir kültürü olduğunda, kendisini diğer toplumlardan kendini ayırır ve ayrı bir ülke olduğuna inanılır.

Aile normların uygulandığı bir kurumdur. Geniş aileden çekirdek aileye geçişin olduğu Türkiye’de sosyal normlar, örneğin babayı ailenin başı olarak koyar, ancak annenin eşit hakları vardır. Anne, ailenin ve koruyucusunun temsilcisidir, anne ise tüm günlük şeylerle ilgilenmektedir (Thomas, Truhn, Vargas, 2010).

Türkiye’de sosyal normların belirlediği farklı evlenme yolları olmuştur. Örneğin, geçmişte Türkiye’de kuzenler gibi akrabalar arasındaki evlilik yaygındı. Günümüzde bu tür bir evlilik, kentleşmenin etkisiyle azalmıştır. Başka bir evlilik türü ise, evli kardeşin ölümüyle birlikte eşinin diğer kardeşle evlenmesi (Levirat) şeklinde görülmektedir. Bu, ölen kişinin mirasını ailede ve çocukların refahı için tutmak için yapılır. Benzer şekilde, bir kız kardeşin ölen bir kız kardeşin kocasıyla (Sororat) evlenmesi de mümkündür. Ancak bu kırsal gelenek de hızla yok olmaktadır. Başka bir evlilik türü “taygeldi” evliliğidir. Geçmişte sıklıkla uygulanan bir başka evlilik türü “beşik kurtmasıdır. Çocuklar henüz beşiklerinde iken, aileleri tarafından birbirlerine söz verilmiş veya “nişanlı” olmuşlardır. Bu tip düzenlenmiş evlilikler bugün neredeyse tükenmiştir (Republic of Turkey Ministry of Culture and Tourism, [17.09.2018]). Sosyal normlar evlilikle ilgili ayrı

ayrı söz, nişan, kına gecesi ve düğünleri belirlemektedir. Evlilik sonrası doğum, sünnet şöleni ve hatta cenaze törenine kadar sosyal normlar tarafından belirlenmektedir.

Sudan’da da toplumun kalbinde yer alan aile, ekonomik üretimin ve toplumun temel unsurudur. Geleneksel olarak, geniş aile yapısı kilit roledir. Sudanlı aileler güçlü bir şekilde ataerkil ve hiyerarşiktir. Yaşlılar bilgeliklerinden dolayı derin saygı görürler. Ebeveynlerin çocuklarına eğitim, sağlık ve gelecek ile ilgili önemli bir etkisi vardır. Toplumun tüm bireyleri birbirlerine saygı ve sevgi gösterirler. Ebeveynlerinin bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, çocuklara iyi davranılması beklenmektedir. Sudanlı aile yapısı ataerkil yapısı toplumsal ve kamusal yaşamda erkek egemenliğinden kaynaklanmaktadır. Aileler evin reisi olan baba ile anne ve evlenmemiş kız ve erkek çocuklardan oluşmaktadır.

Sudanlı evlilik gelenekleri, Sudanlı kabilelerin etnik ve dini çeşitliliğinden ve geniş bir coğrafyaya yayılmasından dolayı farklı ve çeşitlidir. Bunların her biri farklı kültürlerden etkilenmiştir. Bu farklılığın temel nedeni farklı mezhep inançlarının oluşudur. Kuzeyde Firavun ve güneyde Afrika olmak üzere Arap kültürü ile sentezlenmesi sonucu bugünkü gelenekler oluştu ve evlilik ritüeli eşsiz bir örnek olmuştur. Evlilikler geleneksel olarak çiftin ebeveynleri tarafından düzenlenmektedir. Bugün bu daha zengin ve daha eğitilmiş Sudanlılar arasında bile geçerlidir. Nikâh genellikle kuzenler, ikinci kuzenler veya diğer aile üyeleri arasında ya da en azından aynı kabilenin üyeleri ile sosyal sınıf arasında yapılır. Pek çok evlilik ebeveynler tarafından düzenlenmesine rağmen, Sudan’daki çoğu insan evlenecek kimseyi seçme özgürlüğüne sahiptir. Ebeveynler görüşmeleri yürütür ve düğün öncesi gelin ve damadın birbirini görmemesi yaygındır (Sudan, [21.09.2018]). Sudan’da da kına gecesi, düğünler, hamilelik, evlilik sonucu dünyaya gelen bebekle ilgili törenler ve hatta cenaze töreni de sosyal normlarla yürümeaktadır.

3. KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmamız kültürel yayılma kuramı ile sembolik etkileşimlik kuramına dayanmaktadır.

3.1. Kültürel Yayılma Kuramı

Kültürel yayılma kavramını ilk kullanan Cropper'dır. Bunu gelenek ve dinlerin temsil ettiği farklı ülke ve kültürler arasında kültürün yayılması ile açıklamıştır. Öte yandan, Cropper çoğalmayı yurtdışından gelen eğitim sürecinin bir parçası olarak tanımlamaktadır (Cropper, 1940). Kültürün öğeleri bir toplumdan diğerine veya bir insandan diğerine eğitim dolayısıyla transferinin kolay olduğunu söyleyebiliriz.

Kültürel yayılma teorisi, kültürel çoğalma olgusu olarak bilinen, geleneklerden devlete ya da medeniyetten medeniyete geçiş fikrini ele alan sosyal psikoloji alanındaki en önemli teorilerden biridir (Majdy, 2018). Kültürel yayılmanın devletten devlete ya da medeniyetten medeniyete çok sık ve yaygın bir şekilde geçmesi fikrini ele alan bir teori olduğu görülmektedir.

Kültürel yayılma teorisi kültürel ve sosyal dalları ile antropolojinin ilgi alanına girmektedir. İlk olarak ister teknolojik, ister sosyal, hatta entelektüel olsun, tüm kültürel unsurlar, sosyal ilişkiler ve sosyal sistemler iç içe geçmektedir. Sosyal sistemler genellikle ödünç alınır ve bir yerden bir yere nakledilir.

Kültürel materyaller bir yerden başka bir yere yayılmaktadır. Yayılma terimi doğa, kimya ve sosyal bilimlerde yaygın olarak kullanılmaktadır. 19. yüzyılın sonlarında etnologlar yayılma terimini kullanmayı tercih etmişlerdir. Difüzyon, kültürün geliştirilmesine dair birçok teoriye verilen addır. Difüzyon genellikle kültürün unsurları ve sistemlerinin yayılımı konusunda aşamalı bir süreçtir. Ki bu da yeni buluşların veya kurumların başka bir yerde uygulanmasını sağlamaktadır (Majdy, 2018). Aşamalı bir süreçte, yayılmayı “kültürel unsurların veya araçların bir toplumdan diğerine yayıldığı kültürün dinamikleri içindeki bir operasyon” olarak açıklamaktadır.

İki ana proliferasyon türünden söz edilmektedir. Birincisi göçmenlik nedeniyle olan, diğeri borçlanma ile olanıdır. İlk tür genellikle büyük kültürel birimlerin yayılmasıyla ilişkilendirilmektedir ve tüm halkların veya nüfusun büyük bölümünün hareketlerini

içermektedir (Majdy, 2018). Kültürel yayılmanın bir toplumun göç, hareket, istila sebebiyle ilişkilendirdiğini söyleyebiliriz.

Kültürel yayılma, bilimin, fikirlerin ve karışımın yayılmasının en önemli yöntemlerinden biridir. Kültürel dağılımlar seyahat, göç, hareket, istila ve farklı medeniyetler ve kültürlerin karışmasına neden olan diğer yöntemlerle gerçekleştirilmiştir. Bu durum bilimin ve medeniyetlerin gelişmesine yardımcı olmuştur.

Yayılma teorisi kültürel ve sosyal dalları ile antropolojinin ilgi alanına girmektedir. İlk olarak ister teknolojik, ister sosyal, hatta entelektüel olsun, tüm kültürel unsurlar, sosyal ilişkiler ve sosyal sistemler iç içe geçmektedir. Sosyal sistemler genellikle ödünç alınır ve bir yerden bir yere nakledilir.

Kültürün bir toplumdan diğerine veya bir insandan diğerine transferinin kolay olduğunu söyleyebiliriz. Kültürlü insanların etkisinin son zamanlarda yaygınlaştığını ve İstanbul'daki Sudanlı öğrencilere baktığımızda Türk kültürünün etkisinin çok muhtemel olduğunu entegrasyonu alanında bulduklarını görebiliriz. Entelektüel ve dinsel alan aynı olmaya daha yakındır. Din ya da düşünce benzer olduğunda, toplumu yöneten değerler açısından büyük benzerlikler vardır. İletişim dilinin yokluğunda, birbiriyle ilişkilendirilemez normların, geleneklerin, değerlerin ve dinin birbiriyle ilişkili olduğunu görürüz. Normların geleneklerin, fikirlerin, dillerin ve dinlerin devletten devlete ya da medeniyetten medeniyete çok sık ve yaygın bir şekilde geçmesi fikrini ele alan kültürel yayılma teorisi bu durumu açıklayan, kültürel çoğalma olgusu olarak adlandırılan teoridir (Majdy, 2018).

Kültürel yayılma bilimin, fikirlerin ve karışımın yayılmasının en önemli yöntemlerinden biridir. Kültürel dağılımlar seyahat, göç, hareket, istila, farklı medeniyetler ve kültürlerle karıştırmanın diğer yöntemleri yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu, bilimin gelişmesine ve medeniyet gelişmelerinin etkilenmesine yardımcı olmuştur. Teori, kültürel difüzyon süreci için gerekli en önemli faktörlerin iki veya daha fazla partinin uyumu ve taraflar arasındaki yakınlığın olduğunu belirtir (Majdy, 2018). Bu etmenlerin İstanbul'daki Sudanlı öğrenciler için mevcut olduğunu ve bu durumun Türk kültürünün yayılmasını ve gelişimini etkilemelerine yardımcı olacak şekilde mevcut olduğunu görmekteyiz.

3.2. Sembolik Etkileşimcilik Kuramı

1930'ların başında öne sürülen sembolik etkileşimcilik kuramı, sosyal teorilerin analizinde ana eksenlerden biridir. Başlıca birimlerin yani gruplar ve daha küçük birim olan bireylerin analizleri ile başlar, toplumsal kalıp anlayışı için bir girdi olarak davranışları, bireyin rol yapısını oluşturmak için bireylerin davranışlarını, anlamlar ve semboller bağlamında insanın beklentileri açısından irdelemektedir. Sembolik etkileşimcilik kuramı, içinde yaşadığımız sosyal yaşamın insanlar ve sosyal kurumlar arasındaki etkileşimlerin sonucu olduğunu, pozitif ve sembolik olabilecek anlam ve sembollerle insanların birbirlerine karşı rollerine bakmaktadır. Sembolik etkileşimcilik, sembollerle etkileşime girerek ve anlamlarını bilerek insanları veya toplulukları birbirleriyle bütünleştirmenin mümkün olduğunu ileri sürmektedir (Ali Laylat, 2015).

Sembolik etkileşimcilik aslında sosyal psikolojinin sosyal yönelimini ifade edmektedir. Sembolik etkileşimcilik insanoğlunun kendine has özelliklerinin toplumsal kaynaklarını ortaya koymak, hareketin ve benliğin daha basit olduğunu, topluluk imgeleri ve insani grup üyelerinin dünyaya bakışlarını nasıl gösterebileceklerini açıklamaktadır. İçinde yaşadıkları toplumda insanların paylaşım gösterdikleri etkileşim sürecine parlak bir ışık tutmaktadır (Ali Laylat, 2015). Sembolik etkileşimcilik sosyal psikolojinin ve insanın insana veya toplumdan topluma ilişki kurmak için ne kadar önemli olduğunu açıklamaktadır.

Sembolik etkileşimcilik kuramının önemli temsileri Max Weber ve George Herbert Mead'tir. Max Weber, semboller üzerinden etkileşimi anlama üzerinden teorize ederken George Herbert Mead ise benliğin oluşumu üzerinde durarak farklı benliklerin çevreleriyle etkileşimleri üzerinde durmaktadır (Ali Laylat, 2015).

Ayrıca, etnometodolojik perspektif, sembolik etkileşimcilik noktasında gelişmiş bir sosyal entelektüel eğilimdir. Topluluk üyelerinin günlük yaşamda birbirleriyle konuşma yollarını analiz etmekle ilgilenmektedir. Topluluk üyeleri davranışları rasyonel zihinsel yöntemlerle yönlendirilen rasyonel varlıklardır. Örneğin, üyeler birbirlerini ikna etmeye çalışır, yani toplumsal gerçekliği mantıklı kılan grup anlaşmasıdır. Bu eğilimin yazarları, sosyal yapılar hakkında sorular sorulması gerektiğini ve değişimi incelemekle ilgilendiklerini savunmaktadırlar (Ali Laylat, 2015). Birey veya grup arasındaki iletişimin sürekliliği ve anlaşma semboller iletişimiyle kolay olabilmektir.

Teori, dikkatini etkileşim süreci boyunca anlamların nasıl yapıldığına odaklamıştır. İlk olarak, günlük yaşamın anlamını analiz etmeye, yakından gözlemleyerek, yanıt verenlerle yakınlık derecesini arttırmaya ve daha sonra insan etkileşiminin temel formlarını anlamada ona dayanmaya odaklanır. Sembolik etkileşim, sembollerle etkileşime girerek ve anlamlarını bilerek insanları veya toplulukları birbirleriyle bütünleştirmenin mümkün olduğunu ileri sürmektedir (Ali Laylat, 2015). Sembollerin, yakınlık derecesini arttırmak ve daha sonra insan etkileşiminin temel formlarını anlamada ona dayanmaya odaklanmak için bir araç olduğunu söyleyebiliriz.

Sembolik etkileşim, toplumdaki bireyin rolünü ve davranışını incelemek için sosyolojik bir bakış açısı arar. Bireyin ait olduğu topluluk çevresi veya toplum ile içinde yaşadığı toplum arasındaki etkileşim ve değişim sürecinin bileşenine dikkat eder ve dolayısıyla sembolik etkileşim, bireye odaklanır ve bireysel davranışa çevrilen sembollerin ve anlamların biçimini, toplumun içindeki bireye dayanan fonksiyonun ve ekolojinin rolünü, etkileşimin sembolik tezahürlerini incelemek için sembolik etkileşimi analiz etmeye çalışır. Birey ve toplum arasında devam eden ilişkinin nasıl organize edileceğini inceler.

Etkileşim hipotezlerinden biri, insanın ne anlama geldiğine dayanan şeyler üzerinde hareket etmesidir ve bu anlamlar insan toplumundaki sosyal etkileşimin ürünüdür. Bu anlamlar mutasyona uğratılır, değiştirilir ve her birey tarafından karşı karşıya kaldığı sinyallerle uğraşırken kullanılan bir yorumlama işlemi yoluyla alınıp satılır. Semboller üzerinde durulduğunda, herkes için ne anlama geldiği sembollerin anlamlarında farklılaşır. Farklı çağrışımları olan birçok şey vardır. Ancak İstanbul'daki Sudanlı öğrencilerin durumuna bakıldığında, Türkçe sembollerle uğraşmalarının normal olduğunu ve öğrencilerin bu sembollere verdikleri yanıtın çok büyük olduğunu görmekteyiz.

İletişim dilinin yokluğunda sosyalleşme ve kültürel etkileşimin olmadığını ya da çok az olduğunu görmekteyiz. Türkiye'de daha çok Türkçe'nin konuşulduğunu ve dolayısıyla Sudanlı öğrencilerin Türkçe öğrenmelerinde sembollerin ve sembolik etkileşimciliğin etkili olduğu anlaşılmaktadır.

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi

Bu çalışma, Sudanlı öğrencilerin etkilendiği Türk kültürünün tanımı ve incelenmesini içeren, öğrencilerin kültürlerini etkileyen unsurları irdelemeyi amaçlayan tanımlayıcı bir analizdir. Araştırma evreninin sosyal-kültürel yapısı nedeniyle mülakat yöntemi tercih edilmiştir. Beklendiği gibi araştırma örneklemini, araştırma evrenini temsil eden kentteki konutların niteliğine göre farklı yönlere yayılmış öğrencilerden oluşmaktadır. Böylelikle, en uygun veri toplama aracı, mümkün olduğu kadar çok bilgi toplanabilen mülakattır. Mülakat yoluyla toplanan verilerin bir kısmının geçerliliğini doğrulamak amacıyla gözlem ve görüşme yöntemlerinden yararlanılmıştır.

4.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Çalışmanın sonuçları İstanbul'daki üniversitelerden 20 öğrencisiyle sınırlıdır. Araştırma 2017-2019 öğretim yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma, öğrencilerin normal günlük hayatları ve üniversite yaşamlarını gözlemlmelerine uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verilen cevaplarla sınırlıdır.

4.3. Araştırmanın Varsayımları

Çalışmanın problemi Türk kültürü ve kültürel unsurlarının Sudanlı öğrenciler üzerindeki etkisini ortaya çıkarmak olduğundan aşağıdaki hipotezler doğrulanmak istenmektedir:

- Türk kültürünün İstanbul'daki Sudanlı öğrenciler üzerinde etkisi vardır.
- Diğerlerinden daha fazla etkiye sahip belirli Türk kültürü vardır.
- Sudanlı öğrencilerin Türk kültüründen etkilenmesi için yeterince nedenler vardır.

4.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemini

Araştırmanın evreni İstanbul'dur. Örneklem İstanbul'daki üniversitelerin farklı bölümlerinde okuyan lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi alan 20 Sudanlı öğrenci ile sınırlıdır. Bu örneklemin temel amacı göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve sorunun bir parçası olabilecek bireylerin çeşitliliğini yansıtmaktır (Yıldırım, Şimşek, 2016, 119). Bu şekilde, farklı eğitim seviyelerinde görüşülen öğrencilerin ortak ve farklı görüşlerini tanımlamaya çalışılmıştır.

Katılımcılar, analizi kolaylaştırmak için, öğrencinin adı ve soyadı, isminin ilk harfi ile kodlanmıştır. Örnek grup özellikleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Örneklem Grubunun Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Eğitim durumu
S A	Erkek	26	Doktora
S N	Erkek	32	Doktora
Y Y	Erkek	29	Doktora
A A	Kadın	29	Yüksek lisans
A S	Erkek	27	Yüksek lisans
B A	Kadın	25	Yüksek lisans
D M	Kadın	27	Yüksek lisans
E A	Kadın	27	Yüksek lisans
G İ	Kadın	24	Yüksek lisans
A D	Erkek	22	Lisans
A O	Erkek	22	Lisans
H M	Kadın	22	Lisans
K M	Erkek	24	Lisans
M B	Erkek	20	Lisans
M E	Erkek	22	Lisans
M G	Erkek	22	Lisans
N A	Kadın	22	Lisans
O A	Kadın	21	Lisans
W O	Kadın	23	Lisans
W T	Kadın	22	Lisans

4.5. Araştırma Verilerinin Toplanması ve Analizi

Veri toplama yöntemi olarak mülakat yöntemi kullanılmıştır. Mülakatlar açık uçlu sorulara dayanmıştır.

Mülakatlar öğrencilerden randevu alındıktan sonra öğrenci belirlemiş olduğu yer ve zamanda yapılmıştır. Görüşme sırasında uygun ortam sağlanmaya çalışılmış ve görüşmeler genellikle üniversitede yapılmıştır. Görüşme sürecinde etik kaygılar gözetilerek görüşmelerin kayıt altına alınması için görüşmeciler başta bilgilendirilmiş ve izin verildiği takdirde ses kaydı yapılmıştır. Verilmediği takdirde ise görüşmeler yazılı olarak kaydedilmiştir. Kişisel bilgiler gizli tutularak görüşmecilere kodlar verilmiştir. Farklı veri toplama yöntemleri kullanılarak verilerin geçerliliği ve güvenilirliği teyit edilmiştir. Ayrıca görüşme sonunda görüşmecinin vermiş olduğu bilgiler görüşmeciye aktararak görüşmecinin teyidi alınmış bu sayede yorumlama noktasında oluşabilecek hatalar en aza indirgenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular tasviri (betimsel) olarak analiz edilmiştir. Veriler sorularda belirlenen temalara göre düzenlenmiş, özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Doğrudan alıntılar yapılarak görüşülen bireylerin görüşleri çarpıcı bir biçimde yansıtılmaya çalışılmıştır. Bu sayede aynı zamanda araştırmanın iç güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bu konuda yapılmış başka araştırmalar incelenmiş ve çıkan genel sonuç bakımından bu araştırmayla karşılaştırılmıştır. Ayrıca iç güvenilirliğini sağlamak amacıyla bulguların tamamı yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir. Araştırmacı notları araştırmacı tarafından saklanmaktadır ve araştırmacıların incelemesine açıktır. Araştırmanın dış geçerliğini sağlamak amacıyla ise araştırma süreci ve bu süreçte yapılan çalışmalar ayrıntılı olarak açıklanmaya çalışılmıştır. Araştırma modeli, veri toplama ve veri toplama araçları ve çıkan verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ayrıntılı olarak anlatılmaya çalışılmıştır.

5. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen veriler tasviri (betimsel) analiz yöntemiyle analiz edilmiş ve ortaya çıkan bulgular sorulardan yola çıkılarak oluşturulan temalar altında analiz edilmiştir. Yapılan görüşmelerden direkt alıntılar yapılmıştır. Görüşmecilerin adları kullanılmamış bunun yerine adı ve soyadlıların ilk harfi verilmiştir. Araştırma bulguları tablo ile frekans dağılımları verilerek cevapların dağılımının daha somut görülmesi amaçlanmıştır.

5.1. Görüşmecilerin BilgileDemografik Özellikleri

Tablo 2: Görüşmecilerin Yaşı

Yaş	Frekans
20-25	12
25-30	7
30-35	1
Toplam	20

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin büyük kısmını 20-25 yaşlarından oluşturmaktadır ve bunu sırasıyla orta 25-30 yaşı ve 30-35 öğrenciler oluşturmaktadır.

5.1.1. Cinsiyet

Tablo 3: Görüşmecilerin Cinsiyeti

Cinsiyet	Frekans
Kadın	10
Erkek	10
Toplam	20

Tablo 3 incelerken katılımcıların cinsiyet açısından aynı oranda oldukları görülmektedir.

5.1.2. Görüşmecilerin Eğitim durumu

Tablo 4: Görüşmecilerin Eğitim Durumu

Eğitim durumu	Frekans
Lisans	11
Yüksek lisans	6
Doktora	3
Toplam	20

Tablo 4’te görüşmecilerin eğitim durumu gösterilmiştir. Katılımcıların büyük oranını lisans öğrenciler oluşturmaktadır.

5.1.3. Medeni Durumu

Tablo 5: Görüşmecilerin Medeni Durumu

Medeni Durumu	Frekans
Evli	1
Bekar	19
Toplam	20

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların büyük oranda bekarlardan oluştuğu görülmektedir.

5.1.4. Gelir Durumu

Tablo 6: Görüşmecilerin Gelir Durumu

Gelir durumu	Frekans
1000 TL'den az	17
1000 TL'den fazla	3
Toplam	20

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun 1000 TL'den az bir gelire sahip oldukları görülmektedir.

5.2. Görüşmecilerin Kültürün Öğeleri Hakkındaki Görüşleri

5.2.1. Dil

5.2.1.1. Türkçe İle Anlaşmak

Tablo 7: Görüşmecilerin Türkçe İle Anlaşmaları

Cevaplar	Frekans
Türkçe ile anlaşabiliyoruz diyen öğrenciler	19
Türkçe ile anlaşamıyoruz diyen öğrenciler	1
Toplam	20

Öğrencilerin 19'u Türkçe ile anlaşıyor olduklarını, 1'i ise Türkçe ile anlaşmıyor olduğunu belirtmiştir. Örneğin, Türkçe ile anlaşılan görüşmecilerden olan S.A, *“Evet, Türkçe ile rahat bir şekilde anlaşabiliriz”* ifadelerini kullanmıştır.

Y.Y, O.A, *“Evet, Türkçe ile gayet iyi anlaşabiliyorum”* ifadelerini kullanmışlardır.

A.S ve A.D, *“Evet, Hem de iyi anlaşabiliriz”* demişlerdir.

Benzer bir ifade kullanan K.M, *“Sanırım bana söylenenlerin çoğunu anlayabiliyorum ve tereddüt etmeden konuşabiliyorum”* ve M.E, *“Türkçeyi gayet iyi anlıyor, konuşuyor ve anlatabiliyorum ”* şeklinde açıklama yapmışlardır. İnsan kendisini yakın bir kültürde bulunduğundan dolayı bu öğrenci grubu Türkçe ile rahatla anlaşabildiğine göstermiştir.

B.A, *“Evet, anlaşabilirim öğrenirken de birçok zorluklar çektim, ama sonunda öğrendim”* diyerek aslında dili eğitimle değil de zamanla öğrendiğini belirletmiştir.

G.İ, *“Evet, Türkçe ile anaçlaşabiliyorum Tabii ki, sıfırdan yeni bir dil öğrenmek başlangıçta zordu, ancak zaman ve uygulama ile durum daha iyi hale geldi”* demiştir.

H.M, *“Evet, sokakta ve lokantalarda ve kafelerde gerçekleşen arkadaşlar ile sohbetler arasındaki günlük ve sosyal sohbetlerde iyi ve sorunsuz bir şekilde Türkçe konuşabiliyorum ama akademi konusunda biraz zor oluyor”* demiştir

W.O, “Evet, Türkiye’de 5 yıla yakın yaşıyorum ve zaman ile Türkçe bilgim ilerliyordur” ifadelerini kullanarak Türk bir ortamda yaşayıp Türkçe kullanmasına devam ettiği için günler gecmesiyle Türkçe’nin seviyesi ilerlediğini acıklanmıştır.

W.T, “Evet, ailem ile birlikte Türkiye’ye sürekli ziyarete gidip geldiğimden, Türkçe’yi küçük bir yaşta öğrenmeye başladım ve bunu Türk arkadaşlarımla pratiğini hep devam ettirmiş olduğumdan, anadil seviyesinde konuşabiliyorum” diyerek Türkçe’yi konuşmaması için hiçbir sebep olmadığını söylemiştir. Yukarıdaki gençlerden elde edilmiş yorumlara göre dil öğrenmek pratik ile gelişebilecek bir sanat olduğu için bu öğrencilerin Türk toplumu ve Türk kültürüyle karşılaşmaları dil seviyelerinin gelişiminde ana etken olmuştur.

Türkçe ile anlaşılamayan görüşmeci olan ise D.M, “Türkçe ile iyi anlaşabildiğimi düşünmüyorum, Türkçe dilim orta bir seviyede diyebilirim” ifadelerini kullanmıştır. D.M’in Türkçe ile iyi anlaşabildiğini düşünmemesinin sebebi, hem yabancı kültürlerle hem de yabancı insanlarla fazla karşılaşmaması olabilir.

5.2.1.2. Türk Dili Konusunda Karşılaştıkları Zorluklar

Tablo 8: Görüşmecilerin Türk Dili Konusunda Karşılaştıkları Zorluklar

Cevaplar	Frekans
Türk dili ile karşılaştıkları zorluklar var diyen öğrenciler	15
Türk dili ile karşılaştıkları zorluklar yok diyen öğrenciler	5
Toplam	20

Öğrencilerin oldukça büyük bir kısmı (15’i) Türkçe’yi öğrenirken zorluklarla karşılaştıklarını söylemektedir, 5 öğrenci ise Türkçeyi öğrenirken zorluklarla karşılaşmadıklarını dile getirmiştir. Zorluklarla karşılaşan öğrenciler S.N, “Yabancı Dil olarak Türkçe öğrenimi sürecinde dil farklılığından kaynaklayan bir sürü zorluklarıyla kaşı karşıya gelmek normal bir durumdur. Özellikle Arapça ile karşılaştırdığımda Türkçe’nin cümle yapısında ve kelimelerini kavramada zorlanmıştım” ifadelerini kullanmıştır.

A.A, “Evet, Arapça sözdizimi Türkçe’den farklı, ancak bir süre sonra bunu başarabildim” ifadelerini kullanmıştır.

A.S, “Evet, Arapça’dan kelmeyi telffuzu ve cümle kurma düzeni farklı olduğu için kelimeleri doğru telaffuz etmek, dil bilgisi kullanmak ve hızlıca düşünerek tam doğru cümle kurmak gibi Türkçe’yi öğrenmeye başladığımda zordu” demiştir.

B.A, “Öğrenirken de birçok zorluklar çektim ama sonunda öğrendim” diyerek aslında bir dil öğrenirken zorluk çekmenin normal olduğunu dile getirmiştir.

A.D, “Türk dili ailesi farlı bir dil ailesi olup ve sondan eklemeli olduğundan dolayı onun öğrenilmesinde birkaç zorlukla karşılaştığımı diyebilirim” diyerek harf sıkıntısı yaşamış olduğunu dile getirmiştir.

M.E, “Başta P ve B harflerini karıştırıyordum ve sesli harfleri telâffuz etmek te zorlanıyordum” diyerek harf sıkıntısı yaşamış olduğunu dile getirmiştir. Öğrencilerin yorumlarında ilk başta bir yabancı dil öğrenilmesinde bir kaç zorluklar ile karşılaşmalarının sebebi, yeni öğrenilecek dilin öğrencinin ana dilinden farklı telafuzlar, farklı cümle kurma düzenleri ve farklı dil belgilerinin olmasını ortaya koymuşlardır.

K.M, “Bazı zamanlar deyimleri ve sokak konuşmasını anlayamıyorum. Sanırım bunun nedeni, Türkçe okurken bir Türk arkadaşım olmadı ve Türk oda arkadaşım olmadı, ama buna rağmen seviyem 10 üzerinden 6 olduğunu düşünüyorum” diyerek zorlukların aşılması için kendisini kültürüyle etkileyebilecek Türk arkadaşların önemine dikkat çekmiştir.

E.E, “Evet var, Üniversiteye başlamadan önce bir yıl Türkçe okumama rağmen bölüme geçtiğim zaman çok zorluklar yaşadım çünkü fark ettim ki hazırlık yılındaki öğrendiklerimiz akademik yandan çok eksik kalmış” demiştir. E.E.’nin akademik Türkçe ile konuşma konusunda zorluklarla mücadele etmiştir.

Zorluklarla karşılaşmayan öğrencilerden S.A, “Hayır, Türkçe ile ilgili karşılaştığım bir zorluk olmadı” ifadelerini kullanarak Türkçe onun için yeni bir dil olmasına rağmen diğer öğrenciler gibi Türkçe ile ilgili karşılanan zorluklar bulmadığını açıklanmıştır.

W.T, “Hayır, genel olarak bir sıkıntım yok ancak bazen atasözleri ve deyimlerin arkasındaki anlamları anlamayabiliyorum” ifadelerini kullanarak Türk diline hakimiyetini büyük oranda göstermiştir.

5.2.1.3. Türk Dili ve Arapça Arasındaki Ortaklık

Tablo 9: Türk Dili ve Arapça Arasındaki Ortaklık Konusunda

Cevaplar	Frekans
Türk dili ve Arapça arasında ortaklık var diyen öğrenciler	20
Türk dili ve Arapça arasında ortaklık yok diyen öğrenciler	0
Toplam	20

Tüm öğrenciler Türk dili ve Arapça arasında ortaklığın var olduklarını söylemişler. Türk dili ve Arapça arasında ortaklık var diyenlerden S.A, “Evet, Bir sürü ortak kelime söz konusudur” ifadelerini kullanmıştır.

S.N, “Türkçe, 12. Asırdan itibaren Farsça ve Arapça’dan etkilenmiştir, bu yüzden kelime ve kavram açısından ortaklıkları çoktur” demiştir. Benzer şekilde E.A, “Evet, Türkçe’de Arapça çok kelimeler bulunmaktadır” ifadelerini kullanmıştır.

A.S, “Evet çok fazla sayıda ortak kelimeler bulunmaktadır. Zaten Türkçe’yi öğrenmeye ilk başladığımda iki dil arasında benzer kelimeler bulunması benim ilgime çekmeye sebep olmuştur” diyerek diller arasında ortaklığın yeni bir dil öğrenmek isteyenlerin ilgilerini çekmeye ve motivasyonlarına sebep olabildiğini belirtmiştir.

A.D, “Araştırmalara göre Türkçe kelimelerin %40’ı Arapça kökenlidir. Bu nedenle bu iki dilin ortak kelimeleri ve cümleleri vardır” demiştir.

W.O, “Çok benzerlikler var bence, öncelikle Türk dilinde birçok kelimenin kökeni Arapça’dır. Bazıların telaffuzu veya anlamı farklı olsa da Türkçe ve Arapça arasındaki benzerlikler gözden kaçmaz” demiştir. Burada bütün öğrencilerin yorumlarında Arapça ve Türkçe arasında benzer kelimelerin varlığına vurgu yapılmıştır. Dolayısıyla, Arap ve Türk kültürlerinin dil kanalıyla birbirlerinden etkilenmeleri sözkonusudur. Arapça’nın yaygın bir şekilde konuşulduğu Sudan’dan öğrenciler de, bu nedenle, Türk kültüründen daha çok etkilenmişlerdir.

5.2.1.3. Türkçe’yi Kolay Öğrenmek

Tablo 10: Görüşmecilerin Türkçe’yi Kolay Öğrenmeleri Konusunda

Cevaplar	Frekans
Türkçe öğrenmek kolay diyen öğrenciler	15
Türkçe öğrenmek zor diyen öğrenciler	5
Toplam	20

Öğrencilerin oldukça büyük bir kısmı (15’i) Türkçe’yi kolay öğrendiklerini söylemektedir, 5 öğrenci ise Türkçe öğrenmenin zor olduğunu dile getirmişlerdir. “*Türkçe öğrenmek kolay*” diyen öğrencilerden S.A, “*Evet, Türkçe’yi kolayca öğrenebildim*” , M.E, “*Bu soruya gönül rahatlığıyla evet diyebilirim çünkü hocalarımın bana gösterdiği ilgi ve benim gayretimle bu süreç çok kolay geçti*” , A.S. de, “*Evet, kolayca öğrenebildim ve sınıf arkadaşlarımdan daha ileri bir seviyede kendimi görmekteyim*” ifadesinde bulunmuştur. Yukarıda belirttiğimiz gibi Türkçe’de Arapça kelimelerin varlığı Arapça bilen Sudanlı öğrencilerin Türkçe’yi kolayca öğrenmelerine etki etmiştir.

E.A, “*Evet, kolayca değil tatbiki ama çok zor bir dil de değildir*” demiştir.

W.O, “*Evet, bazı zorluklar vardı tabi ama Türkiye’de olmamın büyük katkısı vardı Türkçe öğrenmemde özellikle Türk arkadaşlarım bana çok yardımcı olmuşlardı*” sözleriyle fikrini ifade etmiştir.

K.M, “*Biraz zor geldi bana. Şaşırmış olabilirsiniz ama anadilim ve Türkçe kelimeler arasındaki benzerlik yüzünden herşey zorlaşıyor, çünkü daha önce yabancı Almanca öğrendim. Almanca öğrenmem daha kolaydı çünkü Almanca konuştuğumda sadece Almanca kelimelerdi, beyin böyle alışmış. Ama Türkçe konuştuğumda Türkçe ile Arapça’yı karıştırıyorum*” demiştir.

M.G, “*Kolay olmadı aslında ama sonunda öğrenebildim*” ifadelerini kullanmıştır. Öğrenciler Türkçe öğrenmeye başladıklarında çok zorluklarla karşılaşmalarına rağmen Türk kültürü ile karşılaşmalarında dilleri Arapça ile Türkçe arasında buldukları benzerlikler Türkçe öğrenme süreçlerini ve Türk kültüründen etkilenme düzeylerini etkilemiştir.

5.2.1.4. Türkçe’yi Rahat Konuşabilmek

Tablo 11: Görüşmecilerin Türkçe’yi Rahat Konuşabilmeleri Konusunda

Cevaplar	Frekans
“Türkçe’yi rahat konuşabilirim” diyen öğrenciler	16
“Türkçe’yi rahat konuşamıyorum” diyen öğrenciler	4
Toplam	20

Öğrencilerin oldukça büyük bir kısmı (16’ı) Türkçe’yi rahat konuşabildiklerini söylemişlerdir, 4 öğrenci ise Türkçe’yi rahat konuşmadıklarını dile getirmiştir. “Türkçe’yi rahat konuşabilirim” diyen öğrencilerden S.A, “*Evet, Türkçe’yi rahat konuşabiliriz artık*” ifadesinde bulunmuştur. S.N, “*Bir yabancı yeni bir dili öğrenirse, ne kadar iyi konuşursa da bazen belirli yerlerde zorlanır, fakat rahatça konuşabilir sayılırım*” demiştir. Böylece Türkçe kolay bir olmamasına rağmen onu rahat konuştuklarını ve onunla anlaşılabildiklerini dile getirmiştir.

M.E, “*Her işimi Türkçe’yi kullanarak hallettiğim için artık çok rahatça konuşabiliyorum*” demiştir. Öğrencilerin günlük ya da normalde kendileri ifade etmek için Türkçe’yi iyi derecede konuştuklarını görmekteyiz.

W.O, “*Pratik, tecrübe, Türkiye’de olmak ve Türk kültürün ortasında olmak bana çok yardımcı oldu ve Türkçe’yi çok rahatça konuşabiliyorum*” ifadesinde bulunmuştur. Öğrencilerin bir süre kadar Türkiye’de yaşamaları ve Türk kültürüyle temasları onların Türkçe seviyesinin ilerlemesini neden olmuştur. Buna rağmen G.İ, “*Türkçe’yi rahat bir şekilde konuştuğumu söyleyemem*” demiştir. Benzer şekilde, H.M, “*Hâlâ rahatça konuşamıyorum*” sözlerini sarf etmiştir.

5.2.2. Din

5.2.2.1. Din Alanındaki Farklılıklar

Tablo 12: Din Alanında Farklı Bir Anlayış Görme ve Görmeme

Cevaplar	Frekans
Din alanında farklı bir anlayış gören öğrenciler	14
Din alanında farklı bir anlayış görmeyen öğrenciler	6
Toplam	20

Sudanlı öğrencilerin büyük çoğunluğu Sudan ve Türkiye arasında farklı din anlayışı görmektedirler. Örneğin, din alanında farklı bir anlayış gören öğrencilerden S.N, *“Türkler Hanefi mezhebine göre ibadetlerini yerine getirirler, ona ilave genel olarak Türkiye’de din ilimleri tasavvuf araçlığıyla öğretilmiştir. Ben ise Maliki mezhebine bağlı olduğum için bazı değişikliklere şahit oldum”* demiştir. Aslında iki mezhep arasında çok büyük farklılıklar yoktur ama yinede öğrenciler bazı değişikliklere şahit olmuşlardır.

K.M, *“Benim dini anlayışım ile Türklerin çoğunun dini anlayışı arasında fazla bir fark görmedim. Benim için yeni olan bazı Hristiyanlarla ve ateistlerle tanıştım. Onlar benim gibi normal insanlardı. Yemek yemek, su içmek, tanrı için dua etmek ve uyumak, Âmâ ülkemdeki inancın gücü çok daha fazla. Ama burada giyimde ve alkol kullanmada biraz serbestlik gördüm”* demiştir. Bu da Türkiye ile Sudan’ın devlet düzeyinde dine yaklaşımlarından kaynaklanmaktadır.

Dini ibadetler noktasında ise tersi söz konusudur. Türkiye’de ibadet noktasında daha sert kurallar geçerlidir. Mesela, N.A, *“Namaz konusunda Türkiye’de hem farzı hem de sünnetleri kılıyorlar, ama Sudan’da sünnetleri kılma noktasında bir mecburiyet hissedilmemektedir”* ifadelerini kullanmıştır. Dahası, W.T.’de *“Mesela bizde kız erkek ilişkileri biraz rahat, Türkiye’de dindar kesime bir genelleme yapacak olursak bu çizgilere bakışları biraz daha katı olabiliyor. Türkiye’de genel olarak namazını kılanlar, namazın sünnetlerine daha çok dikkat ederlerken bizde ise farzın daha güzel bir şekilde kılınmasına dikkat edilir”* diyerek görüşünü ifade etmiştir.

Din alanında farklı bir anlayış görmeyen öğrencilerden S.A, “*Hayır, din konusunda farklı bir anlayış ile karşılaşmadım*” sözleriyle ifade etmiştir. A.S. de benzer bir yaklaşımda bulunarak, “*Yok, Hepimiz Müslüman olduğumuz için çok farklı anlayışlar görmedim*” demiştir. B.A’da her ikisini destekleyerek, “*Din alanında farklı kavramlar görmedim ben, İslam dininin içeriği ve genel olarak nasıl uygulandığı konusunda aynı genel anlayışa sahip olduğumuzu düşünüyorum. Türk halkı, Sudan'daki Maliki düşünce okulundan biraz farklı olmayan Hanefi mezhebinin büyük çoğunluğunu takip eden Müslüman insanlardır, böylece temel dini ibadet ve kavramlar aynıdır ve bazı küçük detaylar dışında hiçbir fark yoktur*” demiştir.

A.D. de, “*Din siyaset vs. konular kişiden kişiye veya görüşten görüşe değişen hususlardır. Özet olarak din ile alakalı hususlarda farklı bir anlayışlar görmedim*” sözleriyle görüşünü ifade etmiştir. Son olarak, W.O, “*Acıkası pek fark görmedim ya da fark etmedim çünkü ülkenin büyük bir oranı Müslümandır ve bu da tabi ki Türkiye’ye alışmamda çok yardımcı oldu. Din açısından hiç bir zorluk yaşamadım ve bence Müslüman olmasaydım da hiç bir zorluk yaşamayacaktım çünkü Türkiye’de böyle bir ayrımcılık yoktur, din özgürlüğü vardır*” sözleriyle düşüncesini ifade etmiştir. Türkiye ve Sudan arasında mezhep noktasında bir farklılık olsa da aynı din çatısı altında olmaları birbirlerinden kültürel olarak daha kolay etkilenmelerini beraberinden getirmiştir. Özellikle Sudanlı öğrencilerin Türkiye’de ibadet noktasında daha bağlayıcı kurallara olmasına rağmen dini yaşama noktasındaki serbest ortamdan etkilenmişlerdir.

5.2.2.2. Din Alanındaki Ortak Noktalar

Tablo 13: Din Alanında Farklı Noktalar Bulma veya Bulmama

Cevaplar	Frekans
Din alanında ortak noktalar bulan öğrenciler	20
Din alanında ortak noktalar bulmayan öğrenciler	0
Toplam	20

Görüştiğimiz Sudanlı öğrencilerin tamamı Sudan ve Türkiye’nin din alanında ortak noktalara sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin, din alanında ortak noktalar bulan öğrencilerden S.A, “*Evet, İki ülkede yaygın olan din İslam’dır*” ifadesini kullanmıştır. Benzer bir yaklaşımla da S.N. de, “*Bütün Müslümanlarda olduğu gibi genel din anlayışında ortaklardır. Fakat en çok din*

eğitiminde Türkiye ve Sudanda tasavvuf, tarikat, zaviye ve tekkeler vasıtasıyla yapılmaktadır” sözleriyle S.A.’yı desteklemiştir. Burada tassavufi yolun takip edilmesi noktasındaki benzerliğin de Türk ile Sudanlı’yı yakınlaştırmayı etkilediğini söylemek mümkündür. Türkiye’de vakıf ve dernek bünyesinde modern bir forma bürünmüş olsalar da Sudan’daki gibi dezavantajlı gruplara yardım ve destek noktasında sufilerin rolü büyüktür. Bu sapkın tarikatların da olmadığı anlamına gelmemektedir. Bu nedenle, Y.Y. buna karşın *“Hemen hemen her şey ortak, tevhit inancı, ahiret inancı ve ibadetler aynıdır”* ifadelerini kullanmıştır.

Türk ve Sudan toplumları arasında dini bayramlar ve ibadetler noktasında ortaklıklar çoktur. Örneğin, A.A, *“Müslüman ülkeler olarak, duaları ve dini bayramları ile neredeyse aynı olan birçok ortak şeylere sahibiz”* diyerek ortak noktaları ifade etmiştir. E.A. da onu destekleyerek *“Evet, namaz kılmak, oruç tutmak, hacca gitmek, zaket vermek, akrabaları ziyaret etmek, yardım etmek gibi ibadetlerle Müslüman halklar olarak İslam için birer örneklikler sunuyoruz”* ifadelerini kullanmıştır.

Son olarak W.T, *“Sevgi muhabbet, Allah rızası adına bir şeyler yapmak gibi İslam’ın ahlak ve öğretileri. Bazı coğrafi ve kültürel farklılıklarımızın getirisi ile bazı ibadetleri yerine getirme şekli veya hassasiyeti farklı olsa da bunların temeli ve özü hep aynıdır, dolayısı ile ortak noktalar değil, hepten temel aynıdır”* demiştir. Bu nedenle, din noktasında ortak noktaların olması Sudanlı öğrencilerin Türk kültüründen daha kolay etkilenmelerini sağlamıştır. Şayet ortak noktalar daha az olmuş olsaydı Sudanlı öğrencilerin İstanbul’a adaptasyon süreçleri daha zor olurdu.

5.2.2.3. Türkiye ve Sudan’da Mezhep Farklılıkları Noktasında Dikkat Çekici Noktalar

Tablo 14: Türkiye ve Sudan’da Mezhep Farklılıkları Noktasında Dikkat Çekici Şeyler Bulma ve Bulmama

Cevaplar	Frekans
Sudan ve Türkiye’de mezhep farklılıkları noktasında dikkat çekici şeyleri bulan öğrenciler	19
Sudan ve Türkiye’de mezhep farklılıkları noktasında dikkat çekici şeyleri bulmayan öğrenciler	1
Toplam	20

Görüştiğimiz Sudanlı öğrencilerin büyük çoğunluğu Sudan ve Türkiye’de mezhep farklılıkları noktasında dikkat çekici şeyler bulduklarını ifade etmişlerdir. Mesela, Sudan ve Türkiye’de mezhep farklılıkları noktasında dikkat çekici şeyleri bulan öğrencilerden S.A, “*Evet, Türkiye’de Hanefi mezhebi daha yaygın iken Sudanlıların çoğu ise Maliki mezhebini mensuptur. Onun için aralarında dikkat çekici farklar vardır*” demiştir. Benzer şekilde D.M, “*Mezhep farklılıkları yüzünden karşılaştığım ve dikkatimi çeken namaz konusudur*” ifadesini kullanmıştır.

A.A, “*Mezhep açısından, duada bazı farklılıklar vardır, örneğin teravih dualarında*” demiştir. Gözlemimize göre teravih konusunda Türk ve Sudanlı toplumlarında okunan Kur’an açısından bir farklılık vardır. Türkiye’de hızlı bir şekilde küçük süreler okunurken, Sudan’da yavaşça uzun süreler okunmaktadır.

Namazda birtakım nüansalar da dikkat çekici noktalar bulunmaktadır. Örneğin, A.S, “*Türkler namaz sonunda imamla aynı zamanda selam verirler, ama biz imamdıktan sonra selam veririz. Ayrıca, namaz için kametlerimiz farklıdır*” demiştir.

Türkiye ve Sudan arasında mezhep farklılıkları noktasında dikkatlerinin çeken şeyleri bulmayan öğrenci, W.O, “*Sudan’da Müslümanların çoğunluğu Sünni’dir. Sünnilerin bir kısmı Şafii iken geri kalanı Maliki’dir. Türkiye’de ise bildiğim kadarı ile en yaygın mezhep Hanefi’dir. Mezhepler farklı olmasına rağmen ben büyük farklılıklar görmedim, arkadaşşımdan öğrendiğim bazı farklılıklar abdesti bozan durumlar olmuştı*” diyerek fikrini ortaya koymuştur.

Sonuç olarak, mezhep farklılıkları noktasında dikkat çekici Şeyler olmasına rağmen bu Sudanlı ėrencilerin Türk kültüründen dinsel açıdan etkilenmelerini engellenmemiŐtir. Bu ufak farklılıklar tersine öğrenciler arasında bir meraka yol açarak onları araştırmaya sevk etmiştir. Sonuçta farklı oėrafyalarda yaşayan ve kültürleri olan toplumların en ortak Şeyleri bile tamı tamına aynı Şekilde hayata geçirmeleri mümkün değildir. Bu eŐyanın tabiatına aykırıdır. Mezhepsel farklılıklar da zaten bundan gelmektedir. Dolayısıyla din alanında görülen farklılıklar ve dikkat çekici Şeyler Sudanlı ėrencilerin Türk kültüründen etkilenmelerini radikal bir Şekilde engellememiŐlerdir.

5.2.3. Değerler

5.2.3.1. Türk Değerlerinden En Çarpıcı Gelen Değerler

Tablo 15: Türk Değerlerini Çarpıcı Bulma ve Bulmama

Cevaplar	Frekans
Türk değerlerini çarpıcı bulma	19
Türk değerlerini çarpıcı bulmama	1
Toplam	20

Görüşüğümüz Sudanlı öğrencilerin tamamına yakını Türk değerlerini çarpıcı bulmuşlardır. Örneğin, S.A, “Türk değerlerinden en çok dikkatimi çekenler ve sosyal ilişkiler anlamında misafirperverliktir. Başka Türklerin vatanlarına sevgi ve bağlılıkları da yüksek değerlerindendir” demiştir. M.G, “Değerler açısından, ülkelerine olan sevgileri, dillerine bağlılıkları, tarihleriyle ilgili bilgileri ve ilgileri” diyerek benzer bir bakış sergilemiştir.

S.N. de Sudan’da olmayan bir değer aynı zamanda yeni, güzel insana çarpıcı gelen bir değere dikkat çekerek, “Benim için ilginç değerlerden biri, bayramlaşma esnasında büyüklerin ellerini öpen çocuklara para verme olayıdır” ifadesini kullanmıştır.

M.E. de aynı şekilde çok eşlilikten dolayı Sudan’da olmayan bir değeri “Tek eşliliğe olan bağlılıklar, çok eşliliği katı bir şekilde reddetmeleri ve aşırı milliyetçi olmaları” diyerek anlatmıştır.

W.O. de Türk değerlerinden misafirperliğe, katılıma ve paylaşım dikkat çekerek, “Misafirperverlik, katılımcılık ve paylaşım noktasında Türk değerleri bana çarpıcı gelmiştir” diyerek görüşünü ortaya koymuştur.

Son olarak, W.T, “Kültürlerimizin yakın olması ve iki kültür arasında büyümüş olmamdan dolayı bana çarpıcı gelen bir değer gözlemlemedim” diyerek farklı bir fikir beyan etmiştir.

5.2.3.2. Türk ve Sudan Değerleri Arasındaki Benzerlik ve Farklılık

Tablo 16: Türk ve Sudan Değerlerinin Benzerliği ve Benzememezliği

Cevaplar	Frekans
Türk ve Sudan değerlerini benzer bulma	20
Türk ve Sudan değerlerini benzer bulmama	0
Toplam	20

Görüşlen Sudanlı öğrencilerin tamamı Türk ve Sudan değerlerini benzer bulmuşlardır. Örneğin S.A, “*Sudanlılar da Türkler kadar misafirperver bir millettir*” demiştir.

S.A’nin dediği gibi S.N. de, “*İki kültürün arasında hemen hemen bütün İslami değerlerde ortaklardır. Örnek olarak, misafiri ağırlamak, selamı verip almak, yardımlaşmak ve güçsüz olanlara el uzatmak gibi değerler ortaktır*” demiştir.

W.T, “*Aile mahremiyeti, yardımseverlik ve misafirperverlik, büyüklere saygı gibi sayabileceğimizden çok ortak değer vardır*” ifadelerini kullanarak iki halkın ortak değerlerine vurgu yapmıştır.

Sonuç olarak, vatan ve toprak sevgisi Türk ve Sudan değerlerinin benzerliğini göstermektedir. Bu konuda M.E, “*Kültürlerine bağlılıkları ve topraklarına bağlılıkları*” diyerek iki ülkenin değerlerinin benzerliğini ifade etmiştir.

Türk ve Sudan toplumunun misafirperlik, paylaşma, aile mahremiyeti ve vatan sevgisi gibi değer benzerliklerinin Sudanlı öğrencilerin İstanbul’da Türk kültürüne kolay entegre olmasının önünü açmıştır. Değerler noktasında kapananmayacak bir fark olsaydı eğer Sudanlı öğrenciler büyük bir kültür şoku yaşarlardı.

5.2.4. Semboller

Tablo 17: Türkiye ile Sudan Arasında Ortak Sembollerin Varlığı ve Yokluğu

Cevaplar	Frekans
Türkiye ile Sudan arasında ortak sembollerin varlığını varlığını kabul edenler	17
Türkiye ve Sudan arasında ortak sembollerin varlığını kabul etmeyenler	3
Toplam	20

Öğrencilerin oldukça büyük bir kısmı (17'si) Türkiye ve Sudan arasında ortak sembollerin varlığını kabul etmişlerdir, 3 öğrenci ise bu görüşe katılmamışlardır. Örneğin, Türkiye ve Sudan arasında ortak semboller varlığını kabul eden öğrencilerden B.A, *“Eski binaların tasarımı, özellikle mescit tasarımı ortak sembollerdir”* demiştir. E.A ise *“Türkiye ve Sudan bayraklarında kırmızı rengin varlığı şehitlerin kanına verdikleri değeri göstermektedir”* şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Aslında Sudan’da bina ve mescit tasarımları Türkiye’ninkinden farklıydı, ama Türkler geçmişte Sudan’da uzun yıllar kaldıkları için bina ve mescit tasarımları üzerinde büyük etkileri olmuştur. Örneğin, Sevakın bölgesinde var olan eski binaları Türkler yapmışlardır. Türkler gittikten sonrada Sudan’da aynı binaları yapmaya devam etmektedirler.

W.O. da, *“Türkiye’de olduğu gibi çok yaygın bir şekilde kullanılmasa bile Sudan’da da nazar boncuğu kullanan veya evin etrafında asanlar vardır”* diyerek fikrini beyan etmiştir. W.T. da, *“Hilal ve nişan yüzüğü sosyal olarak ortak sembollerdir”* demiştir.

Türkiye ve Sudan arasında ortak sembollerin varlığını kabul etmeyen öğrencilerden S.N. ise, *“Özel dikkatimi çeken bir sembol olduğunu kanaatinde değilim”* ifadesini kullanmıştır. Bunun nedeni Türkiye’nin sembollerinin çok olmasından dolayıdır, çünkü dikkatli bir şekilde bakıldığında iki ülkenin sembolleri birbirlerine benzerlikler göstermektedir. Sembollerin bu benzerliği de Sudanlı öğrencilerin Türk kültüründen daha kolay etkilenmelerini sağlamaktadır.

5.2.5. Normlar

Tablo 18: Türkiye ve Sudan Kùltürleri Arasında Ortak Normların Varlığını Kabul Etme ve Etmeme

Cevaplar	Frekans
Türkiye ve Sudan kùltürleri arasında ortak normların varlığını kabul etme	19
Türkiye ve Sudan kùltürleri arasında ortak normların varlığını kabul etmeme	1
Toplam	20

Görüştüğümüz öğrencilerin oldukça büyük bir kısmı (19’u) Türkiye ve Sudan kùltürleri arasında ortak normları bulduklarını söylemişlerdir. Sadece 1 öğrenci ise ortak normları bulmadığını söylemiştir. Örneğin, S.A, “*Aile içindeki hiyerarşi iki kùltürün en önemli normudur*” demiştir. A.A. ise, “*Türkiye ve Sudan halkının benzer gelenek ve görenekleri vardır*” ifadesini kullanmıştır. Buna benzer şekilde A.O, “*Örf, adet, görenek, din kuralları, ahlak kuralları, görgü kuralları ve hukuk kuralları benzerdir*” ifadelerini kullanarak Türkiye ve Sudan toplum yapısının hemen hemen aynı olduğunu ima etmiştir. Bu bağlamda, G.İ. de, “*Türkiye ve Sudan’da düğün törenleri, ölen kişi için yas tutmalar, dini bayramları kutlama biçimleri ortak tarihsel geçmişe bağlı olarak birbirlerine benzemektedir*” demiştir.

Türkiye ve Sudan kùltürleri arasında ortak normların varlığını kabul etmeyen öğrenci M.B. ise, “*Bildiğim ortak normlar yoktur ve eğer varsa da çok fazla olduğunu zannetmiyorum*” demiştir.

Sonuç olarak Türkiye ve Sudan kùltürlerinde sosyal normlar ve sosyal etkinliklerde bir çok benzer gelenek bulmaktayız İki ülkenin de dini norm olarak kabul edilen dini bayramları aynıdır. Evlilik gelenek ve görenekleri benzerdir. Ayrıca, yemek, doğdum, ölüm, cenaze törenleri de çok yakındır. İşte bütün bunların benzer olması Sudanlı öğrencileri Türk kùltürüne yakınlaştırmıştır ve dolayısıyla ondan normlar noktasında da büyük oranda etkilenmelerine yol açmıştır.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışmanın öncelikli amacı, Türk kültürünün İstanbul'daki Sudanlı öğrenciler üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu ortaya çıkarmak olmuştur, çünkü Türkiye’de son yıllarda Sudanlı öğrenci sayısı gittikçe artmıştır. Dolayısıyla Sudanlı öğrencilerin Türk üniversitelerinde Türkler ile aynı ortamlarda bulunmaları nedeniyle Türk kültüründen etkilenip etkilenmedikleri bir soru olarak ortaya çıkmıştır. Bu soruya araştırmamızda veriler ışığında bulmaya çalıştığımız cevap Sudanlı öğrencilerin İstanbul örneği üzerinden Türkiye’ye adaptasyon ve entegrasyon düzeylerini ortaya koymuştur.

Çalışmada Türk kültürünün ve Sudan kültürünün tarihsel arka planı verilerek uygulama boyutunda bunun nasıl işlediği yapılan nitel araştırma sonucunda verilmiştir. Sudanlı öğrencilerin Türk kültüründen dil, din, semboller ve değerler noktasında nasıl etkilendikleri detaylı bir şekilde ortaya konulmuştur.

İlk bölümde araştırma konusu olan Türk kültürünün İstanbul’daki Sudanlı öğrenciler üzerindeki etkisi için bir giriş yapılmıştır. Bu bölümde araştırmanın konusunun seçilme sebebi, araştırma probleminin tanımı, araştırmanın önemi ve amacından bahsedilmiştir. Aynı zamanda araştırmanın soruları, hipotezler ve sınırları verilmiştir.

İkinci bölümde kültür alanında ve Türk kültüründen etkileme konusunda var olan geçmiş çalışmalar verilmiştir. Kültür ve kültür öğelerinin tanımı yapılarak, Türk kültürünün ve Sudan kültürünün farklı öğeleri göz önüne alınarak yola çıkılmıştır. Türk kültürünün dil, semboller, değerler, din ve normlar gibi öğelerine yönelik açıklamada bulunulmuştur. Bu bölümde aynı zamanda iki kültür arasında var olan farklılık ya da benzerlik tartışması yapılmıştır.

Üçüncü bölümde, araştırmanın dayandığı teorilerden Korber’in kültürel yayılım teorisi ve sembolik etkileşimcilik teorisi ele alınmıştır.

Dördüncü bölüm araştırma konusunun uygulama boyutuna yönelik bir araştırma üzerine kurulmuştur. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden olan “durum çalışması” esas alınmıştır.

Sosyal olgular bağılı bulundukları ortama göre şekillendikleri ve en iyi bu ortamlarda incelendikleri için bu yöntem tercih edilmiştir.

Araştırmanın evreni İstanbul'daki Sudanlı öğrencilerden oluşan 7 üniversite olmak üzere olmak toplamda 20 öğrenciden oluşmuştur. Amaçlı örnekleme yönteminden yola çıkılarak, veri toplama yöntemi olarak görüşme, gözlem ve doküman analizi kullanılmıştır. Görüşme yarı-yapılandırılmış açık uçlu sorular üzerine kurulmuştur.

Araştırmadan elde edilen sonuçlarına bakmak gerekirse araştırmaya katılan öğrencilerin büyük kısmını genç ve orta yaş öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin verdikleri cevaplar üzerinden gidildiğinde Türkiye'de uzun süredir öğrenci olarak yaşadıkları için Türk kültüründen olumlu yönden etkilendiklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların cinsiyetleri göz önünde bulundurulduğunda verilen yanıtlar doğrultusunda kadın öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında Türk kültürden etkilenme bakımından ciddi bir fark olmadığı söylenebilir. Her iki grup içinde de olumlu ve olumsuz düşünceler bulunmaktadır.

Öğrencilerin eğitim durumlarına bakıldığında çoğunluğunu lisans öğrencilerinden oluşmaktadır. Lisans öğrencileri muhtemelen Türkler ile daha fazla zaman geçirdikleri için Türk kültüründen daha fazla etkilendikleri söylenebilir. Ayrıca yüksek lisans öğrencileri ve doktora öğrencileri de bu alanda bilgi sahip oldukları için daha olumlu tutumlar sergilemişlerdir.

Öğrencilerin medeni durumlarına bakıldığında öğrencilerin büyük kısmını bekâr öğrencilerden oluşturmaktadır. Sadece bir öğrenci evli olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin gelir durumlarına bakıldığında öğrencilerin büyük kısmı ayda 1000 TL'den az bir gelire sahiplerdir. Sadece 3 öğrenci ayda 1000 TL'den daha fazla para aldıklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin büyük kısmı Türkçe ile anlaşabilmektedirler. Burada Türk dilinden etkilendiklerini görüyoruz. Türkçeyi öğrenirken karşılaştıkları zorluklarını vurgulamalarına rağmen Türkçe'yi konuşabildikleri, onunla anlaşabildiklerini görmekteyiz.

Ayrıca, öğrenciler büyük bir kısmı Türkçe ile Arapça arasında benzerlikten dolayı Türkçe'yi kolayca öğrenebildiklerini söylemektedir. Burada Türk kültürünün dil açısından İstanbul'daki Sudanlı öğrenciler üzerindeki etkisi belli olmaktadır. Sudanlı öğrenciler üzerinde Türk dili

açısından net etkiler vardır. Ayrıca dil etkisi olmadan değer kültür öğelerinin etkisi mümkün değildir.

Sudanlı öğrenciler arasında, din alanında, farklı görüşler tespit edilmiştir. Bazı öğrenciler, Sudan'da olmayan farklı dini anlayışı Türkiye'de gördüklerini ifade etmişlerdir. Örneğin, öğrencilerin mezhep farklılıkları noktasında oldukça büyük bir kısmı Sudan ve Türkiye mezhep farklılıkları noktasında dikkatlerini çeken şeyleri bulduklarını dile getirmişlerdir. Sudan'da Maliki, Türkiye'de ise Hanefi ve Şafii mezhepleri yaygındır. Bu nedenle, Sudanlı öğrencilerin büyük kısmı namaz konusunda farklılıklar buldukları söylemişlerdir.

Sudanlı öğrencilerin tamamı Türk değerlerini çarpıcı bulduklarını dile getirmiştir. Aynı zamanda bütün öğrenciler Türk değerleri ile Sudan değerleri arasında benzerlik olduğunu ifade etmişlerdir. Bu nedenle, tüm öğrenciler Türk değerlerini önemsediklerini onlardan etkilendiklerini söylemişlerdir. Bu durum, Türkiye ile Sudan arasındaki dini ve ahlaki değerlerdeki büyük benzerlikten kaynaklanmaktadır.

Öğrencilerin oldukça büyük bir kısmı Türkiye ve Sudan arasında ortak sembollerin varlığını kabul etmişlerdir. 20 öğrenciden sadece 3 öğrenci ise ortak semboller olmadığını dile getirmiştir. Burada öğrenciler genelde Türk sembollerini Sudan sembollerine yakın gördüklerini söylemişlerdir. Bu da semboller noktasında etkilene düzeylerini göstermektedir.

Öğrencilerin oldukça büyük bir kısmı Türkiye'de dikkatleri çeken şeyin sosyal semboller olduğunu ifade etmişlerdir. Sadece 2 öğrenci Türkiye'de dikkatleri çeken sosyal semboller olmadığını anlatmışlardır. Bu nedenle, öğrencilerin büyük bir kısmının Türk sembollerinden etkilendiklerini görmekteyiz.

Türk normlarına bakıldığında öğrencilerin oldukça büyük bir kısmı Türkiye ve Sudan kültürleri arasında ortak normlar olduğunu belirtmişlerdir, Bunun nedeni normlar açısından iki ülkenin de benzer gelenek ve göreneklere sahip olmalarıdır. Sadece 1 öğrenci ise 2 toplum arasında ortak normlar bulmadığını anlatmıştır. Bu nedenle, Sudanlı öğrencilerin Türk normlarını Sudan normlarına yakın hissedip etlendiklerini göstermişlerdir.

Kısacası, Türk kültürün İstanbul'daki Sudanlı öğrenciler üzerinde önemli bir etkisinin olduğu kültürün farklı öğeleri ışığında ortaya çıkmıştır. Bu etki büyük oranda Türk ve Sudan

toplumlarının ortak tarihi geçmişinden kaynaklanmaktadır. Birlikte uzun bir süre yaşamış iki toplumun ortak paydaları modernleşme ve ayrılmayla azalmaya başlamış görünsede tarihi hafıza kültürün farklı ögeleri üzerinden yeniden tazelenmektedir. Bu çalışma bu tarihi hafızayı ortaya koyma noktasında sınırlara sahip olsada gelecekte yapılabilecek çalışmalara ışık tutmaktadır. Dolayısıyla, çalışmamızda öneri olarak Türk kültürünün yaşayan unsurları kadar mekâna kazınan değerleri üzerine de çalışmaların yapılmasıdır. Özellikle sembol olarak mimari yapıların bu tarihi hafızayı tazelemedeki rolleri ve ehemmiyetleri büyüktür. Sevakın'de yıllar önce Türklerin mekâna kazıdıkları semboller/tarihi eserler günümüzde de ortak bir mekânda buluşmayı sağlamıştır, çünkü kültür var olmak için önce aidiyet, sonra paylaşım ve de buluşma noktası/ortak mekâna ihtiyaç duymaktadır. İstanbul geçmişte patitaht olarak ortak bir buluşma noktası/ortak mekân olduğu içindir ki Türk kültürünün Sudanlı öğrenciler üzerindeki yukarıda bahsi geçen derin etkisine ev sahipliği yapmıştır.

Benim tecrübeme gelince öğrencilerden çok farkı yok aslında. Aynı toplumda doğup büyüdüğümüz için aynı kültürü taşıyoruz ama yine de bazı noktalarda farklıyız. Türkiye'de dört sene tamamladığım için iyi bir şekilde Türkler ile ve yabancılar ile Türk dili kullanarak anlaşabiliyorum. Birinci senemde doğru telaffuz için çok zorlandım. Ki o zaman zaten TÖMER'e gidip Türkçe öğreniyordum. Ancak ikinci yılımda yüksek lisans dersleri almaya başladığımda hocalar Türkçe ile ders anlattığında sadece dersi %20 anlayabiliyordum. Aynı zamanda kendimi çok kötü hissediyordum, çünkü yüksek lisans öğrencisi olduğumdan bu derslerde temelim gayet iyiydi. Sadece bana bu yabancı olan dil Türkçe yüzünden anlamıyordum. Oysa Türkçe ve Arapça arasında ortak kelimeler vardır. Türkçe'de Arapça ve Farsça çok kelimeler bulunmaktadır. Yine de Türkçe'yi kolayca öğrenmedim, ama bana göre çok zor bir dil de değildi.

Din alanında farklı bir anlayış gördüm. Türkiye ve Sudan ikisi hem çok geniş ülkeler hem de çeşitli dinlere ve kültürlere sahip olan ülkelerle sınırları olan ülkeler. Farklı bölgelerde bulunan halklar arasında dini davranışlarda çok farklılar bulunabilmektedir. Ortak noktalar konusunda Namaz kılmak, oruç tutmak, haca gitmek, zekat vermek, akrabaları ziyaret etmek, yardım etmek gibi konularda Müslüman toplumlara örnek teşkil etmektedirler. Aynı zamanda farklı mezheplere sahip olduğumuz için de farklı anlayışlarımız vardır. Sudan'da en ünlü mezhep Malikilik, ama Türkiye'de Hanefi ve Şafii mezhepleridir. Masela biz vitir namazını bir rekât

olarak kılıyoruz, Türkiye’de 11 rekat olarak kılıyorlar. Dahası da Sudan’da Teravih kaç rekât olursa sadece iki-iki olarak kılınır, ama Türkiye’de dört-dört olarak kılınır. Sudan’da kadınların cenazeyle mezarlığa gitmeleri yasaktır, ama Türkiye’de cenazenin bütün defin işlemlerine katılabilirler.

Bana en çarpıcı gelen Türk değerleri dillerini ve vatanlarını sevmeleri, misafirlere ikram etmeleridir. Türkiye’nin resmi dili Türkçe’dir, ama farklı dil ve lehçeler de vardır. Türkçe’de kelime nasıl yazılmışsa öyle telaffuz edilmektedir. Sudan’da halkın ana dili ve ülkenin resmî dili standart Arapça’dır. Gayriresmî olarak normalde halk arasında Arapça’nın Sudan lehçeleri kullanılmaktadır. Türkler gibi farklı bölgelerde bulunan insanlar farklı lahçelere sahip olmaktadırlar. Dahası da, Sudanlı insanlar Nuba, Arab ve Afrika gibi çeşitli köklere sahip olduklarından dolayı farklı kabilelere ayrılabilirler. Her kabilenin özel bir dili vardır. Kabileler arasında anlaşabilmek için sadece Arapça kullanılır ve diğer bir özel dil ile olmaz.

Sudan ve Türk halkları geçen yüzyıllarda vatan topraklarını korumak için büyük savaşlara girmişlerdir. Bana göre Türkiye ve Sudan arasında ortak sembollerden biri Türk ve Sudan bayraklarında kırmızı rengin varlığıdır. Bu şehitlerin topraklarına karışan kanı temsil etmektedir. Google ile Türk eğitimi ile ilgili araştırma yaptığımda İstanbul Üniversitesi’nin ünlü tarihi kapısı hep karşıma çıkmaktadır. Sudan’da da buna benzer ‘Universite of Khartoum’ Hartum Üniversitesi’nin tarihi binalarının fotoğraflarıyla karşılaşmaktayım. Aslında bu iki üniversite de ülkelerinde kurulmuş ilk üniversitelerdir.

Latin harfleriyle günümüzde kullanılan Türkçe ve Arapça harflerle yazılan eski Türkçe Osmanlıca için ve Arapça dilimiz için hat sanatı vardır. Bu sebeple, hat sanatlarımız da ortaktır. Türkiye’de Kur’an ayetlerini ve nazar boncuğunu insanlar nazardan korunmak için takıyorlar ve evlerde süs olarak kullanıyorlar, ama Sudan’da Kur’an ayetleri ve küçük kara kimyon torbası kullanıyorlar. Eskiden Sudanlılar savaşlarda ve avcılıkta Sekreter kuşu kullandıklarından Sekreter Kuşu Sudan Arması olarak kullanılmaktadır. Ancak, Türkiye’de aynı şekilde kartal Çift Başlı Kartal figürü bulunmaktadır.

Sosyal sembollerde dikkatimi çeken Türk bayrağının rengi ve içinde bulunan hilal ve yıldızdır. Atatürk büstleri, camiler, camilerin mimari tasarımları ve Topkapı Sarayı Ayasofya Müzesi, su üzerine resim yapma sanatı ebru sanatı, hat sanatı, nazar boncuğu vesairesidir.

Türkiye ve Sudan arasında ortak normlar da vardır. Sudanlılar ve Türkler düğün organizasyonunda benzer işler yapmaktadırlar. İlk olarak kız ile erkek tanışmasında Türkler ve Sudanlılar esnekler. Erkek ailesi kız ailesini ziyaret eder ve isteme merasimi başlar. Kız evlenmeyi kabul ettikten sonra iki ailenin erkekleri bir gün seçerler. Seçtikleri gün de mescitte sözlenmek için buluşurlar. Sonra erkek ailesi kız ailesine mehir ve bazı özel hediyeler verir. Sonra kız ailesi erkek ailesine ikram için kahvaltı hazırlayıp gönderirler. Sonra gelin ailesi tarafından kına gecesi düzenlenip damat ailesinden kızlar davet edilirler. Kına gecelerinde hem geline hem de damata kına yakılır. Türkler için sadece kıza kına gecesi vardır. Gelin kırmızı giyer, başına kırmızı bir örtü örtülür. Elleri kına yakılır, kınanın içine bozuk para konur ve gelin ağlatmasına kadar gibi birçok şey yapılır. Erkekler için bekârlığa veda partisi vardır. Sonra normal parti yaparlar o günde gelin bembeyaz elbise giyer ve damat takım elbise giyer. Parti sonunda Jertik partisi gerçekleştirmek için gelin üstünü değiştirir kırmızı elbise giyer, ama damat bir beyaz kıyafet giyer. Bu beyaz kıyafetin adı Jalabiyadır. Bu partilerde özel geleneksel danslar vardır. Sudanlı gelin dansı ve farklı kabillerde grup dansı da vardır, ama Türkler’de zeybek vardır. Sudan’da sadece dini nikâh vardır ve nikâhtan sonra bu devlet sisteminde tescil edilir, ama Türkiye’de dini nikâh ve resmî nikah vardır. Sudanlılar ve Türkler nikâhta havaya silahla ateş ediyorlar. Sufi gruplar sufi seması ile dua etmek, Kur’an okumak, oruç tutmak ve sadaka vermek gibi şeyleri yaparlar. Türkiye’de ve Sudan’da Peygamberimiz Hz. Muhammed (sav) doğum günü mevlit olarak kutlanır. Sudanlılar özel geleneksel tatlıları olan ‘Mevlid Tatlısı’ hazırlıyorlar ve Aşure Günü bir şey yoktur. Türkler için ise Aşure Günü, Aşure vardır. Sudan’da deniz kabukları kullanılarak fal baktırılır. Türkiye’de ise oyun kartları falına, kahve fincan falına ve el falına baktırılır.

Hülâsa, Türkiye normlarından en çok dikkatimi çeken küçüklerin büyüklere hürmetlerinin göstergesi olarak ellerini öpmeleri ve küçüklerin de onlara abi, abla demeleridir. Liste böyle uzayıp gider. Sonuç kısmında kendi özel tecrübelerimden de bahsederek bu konuyu çalışmak isteyenlere farklı bir yöntem sunuyorum. Bu çalışmanın sınırlılıklarından biri de görüştüğüm her kişinin görüşlerini detaylıca ortaya koyamamak oldu. Bu konuda yapılacak başka çalışmalarda görüşülen kişilerin Türk kültüründen etkilenme süreçlerinin detaylı bir şekilde anlatılmasıdır. Zira ancak bu anlatılanlar ışığında ilginç araştırma konuları ortaya çıkabilir.

KAYNAKÇA

Al Girafi. 1973. Bölümlerin revizyonunun açıklanması.

<http://shamela.ws/index.php/book/21813>. [25.09.2018].

Ali Laylat. 2015. **Sosyal Teori ve Sosyal Konular: Sosyal Uyum Mekanizmaları**. Mısır: Anglo Mısır Kütüphanesi.

Allen, Michael, Gupta, Richa. Monnier, Arnaud. 2008. The Interactive Effect of Cultural Symbols and Human Values on Taste Evaluation, **Journal of Consumer Research**. Vol. 35, No. 2 ss. 294-308

Ahern, R. Kenneth, Daminelli, Daniele, Fracassi, Cesare. 2015. Lost Intranslation? The Effect of Cultural Values on Mergers Around the World. **Journal of Financial Economics**. c. 117, s. 1, 165-189.

Austin, D. James. (1979) Symbols and Culture: Some Philosophical Assumptions in the Work of Clifford Geertz, Social Analysis: **The International Journal of Social and Cultural Practice**, No. 3, 45-59

Bektaş, Dilek Yelda. 2008. Counselling International Students in Turkish Universities: Current Status and Recommendations. **International Journal for the Advancement of Counselling**, c. 30, s. 4, 268–278.

Bokuleva, Bota, Avakova, Rausangul, Abeldayev, Jenisbek. 2012. Türk Kültürünün Hindistan Uygarlığına Etkisi-Influence of Turkish culture on the Indian Civilization. **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies**. c. 12. s.1. 441-454.

Dedoussis, Evangellos. 2004. A cross- cultural comparison of organizational culture: evidence from universities in the Arab world and Japan. **Cross Cultural Management: An International Journal**, c. 11. s. 1. 15-34.

Doğan, Lütfi. 1971. Din, İhtimai Hayat ve Huzur İçin Zaruridir. **Diyanet Dergisi**. c. 104-105. s. 10. 3-6.

- Doomernik, Jeroen. 1995. The institutionalization of Turkish Islam in Germany and The Netherlands: A comparison1. **Ethnic and Racial Studies**, c. 18. s. 1. 46–63.
- Dukor, Maduabuchi. 2010. African Philosophy in the Global Village. Saarbrücken:Lambert Academic Publishing.
- Düzgün, Dilaver. 2007. Divanü Lügati't-Türk'te Sosyal Normları Karsılayan Kavramlar. **A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, c. 14. s. 35. 201-215.
- Erpi, Feyyaz. 1991. Community Culture and Its Reflection on Vernacular Architecture - Three Case Studies: Turkish, Greek and Levantine Housing in Anatolia. **Architecture & Comportement / Architecture & Behaviour**, c. 7, s. 3, 205-222.
- Faidi, Mohamed. 2018. Kultur Tanımı.
https://mawdoo3.com/%D8%AA%D8%B9%D8%B1%D9%8A%D9%81_%D8%A7%D9%84%D8%AB%D9%82%D8%A7%D9%81%D8%A9#cite_ref-M1n3MrHDLn_1-0.
[17.09.2018].
- Güngör, Erol. 2011. **Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik**. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- . 1998. **Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar**. İstanbul: Ötüken Yayını.
- . 1981. **İslam'ın Bugünkü Meseleleri**. İstanbul: Ötüken Yayını.
- Güvenç, Bozkurt. 1994. **Türk Kimliği**. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Hañerlioğlu, Orhan. 1993. **Felsefe Ansiklopedisi: Kavramlar ve Akımlar**. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hendon, S. Ursula. 1980. Introducing Culture in the High School Foreign Language Class. **Foreign Language Annals**, c. 13. s. 3. 191–199.
- İçli, Gönül. 2002. **Sosyolojiye Giriş**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kaya, İlhan. 2010. Identity and Space: The Case of Turkish Americans. **Geographical Review**, c. 95 s. 3, 425–440.

- Kaya, Nurcan. 2015. Teaching in and studying minority languages in Turkey: A brief overview of current issues and minority schools. **European Yearbook of Minority**. c. 12. s. 1. 315-338.
- Kevlihan, Rob. 2007. Beyond Creole nationalism? Language policies, education and the challenge of state building in post-conflict Southern Sudan. **Ethnopolitics**. c. 6. s. 4. 513-543.
- Larousse, Pierre. 1992. **Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi**. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Lewis, M. Paul. 2009. **Ethnologue: Languages of the World**. Dallas: SIL International.
- Majdy, Ahmed. 2018. Cropper'ın kültürel yayılma teorisi.
<https://www.maktabtk.com/blog/post/137/%D9%86%D8%B8%D8%B1%D9%8A%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%86%D8%AA%D8%B4%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D8%AB%D9%82%D8%A7%D9%81%D9%8A-%D9%84%D9%83%D8%B1%D9%88%D8%A8%D8%B1.html>. [28.12.2018].
- Meriç, Ümit. 1984. Sosyoloji Tarihine Giriş. **Dağarcık Dergisi**. c. 2. s.84. 1-16.
- Middleton, Karen Leigh, Jones, Jeri Lynn. 2000. Socially desirable response sets: The impact of country culture. **Psychology and Marketing**, c. 17. S. 2. 149–163.
- Nar, Mehmet Şükrü. 2013. Kültürel Hukuk: Geleneksel Kontrol Mekanizmaları. **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**. s.108. 273-290.
- Robbins, Anthony. 1995. **İçindeki Devi Uyandır**. çev: Belkıs Çorakçı (Dişbudak). İstanbul: İnkılap Kitapevi Yayını.
- . 1993. **Sınırsız Güç**. çev: Mehmet Değirmenci. İstanbul: İnkılap Kitapevi Yayını.
- Republic of Turkey Ministry of Culture and Tourism. **Wedding Tradition**.
<http://www.turkishculture.org/lifestyles/ceremonies/weddings/wedding-traditions-536.htm>. [17.09.2018].

Şahan, Özgür, Şahan, Kari Elizabeth, Razi, Salim. 2014. Turkish Language Proficiency and Cultural Adaptation of American EFL Teachers in Turkey. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**. c. 158. 304-311.

Sezer, Baykan. 1981. **Toplum Farklılaşması ve Din Olayı**. İstanbul: İ.Ü. Edeb. Fak. Yayını.

Sudan. <https://www.everyculture.com/Sa-Th/Sudan.html>. [21.09.2018].

Şafak, Ali. 2002. **Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü**. Ankara: Selim Kitabevi.

Tatar, S. 2005. Classroom Participation by International Students: The Case of Turkish Graduate Students. **Journal of Studies in International Education**, c. 9. S. 4, 337–355.

Tezcan, Mahmut. 1993. **Sosyoloji'ye Giriş “Temel Kavramlar”**. Ankara: 72 TDFO Yayınları.

. 1974. **Türklerle İlgili Stereotipler ve Türk Değerleri Üzerine Bir Deneme**. Ankara: A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayını.

Topçuoğlu, Hamide. 1971. **Genel Sosyoloji Ders Notları (Çoğaltma)**.

Thomas, Elleni, Truhn, Rebecca, Vargas, Teresa. 2010. Turkish Manual: Language and Culture. http://languagemanuals.weebly.com/uploads/4/8/5/3/4853169/turkish_language_manual.pdf. [27.09.2018].

Turkish Travel Blog. <https://turkishtravelblog.com/category/traditions/>. [24.09.2018].

Türk Dil Kurumu. 2005. **Türkçe Sözlük**. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ülgen, Hilmi Ziya. 1969. **Sosyoloji Sözlüğü**. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Ünal, Cavit. 1981. **Genel Tutumların veya Değerlerin Psikolojisi Üzerine Bir Araştırma**. Ankara: A.Ü.D.T.C.F.

Venugopalan, Kanappally. 2011. Culture & Civilization. School of Distance Education. <http://www.universityofcalicut.info/syl/BBACultureandCivilization.pdf>. [17.09.2018].

Vural, Yücel, Rustemli, Ahmet. 2006. Identity Fluctuations in the Turkish Cypriot Community. **Mediterranean Politics**, c. 11 s.3, 329–348.

Wen-Cheng, Wang, Chien-Hung, Lin, Ying-Chien, Chu. 2011. Cultural Diversity and Information and Communication Impacts on Language Learning. **International Education Studies**. c. 4. s. 2. 111-115.

Yahya, Younis Ahmed Adam. 2017. Sudan Arapçası'ndaki Türkçe Kökenli Kelimeler: Fonetik ve Semantik Değişimler.<https://www.afam.org.tr/sudan-arapcasindaki-turkce-kokenli-kelimeler-fonetik-semantik-degisimler/>. [02.06.2019]

EKLER

EK 1. Görüşme Formu

Görüşme Günü: ../../2017

Bu araştırma öğrencisi olduğum Yıldız Teknik Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü Sosyoloji Yüksek Lisans Programı'nda hazırlamış olduğum “Türk Kültürünün İstanbuldaki Sudanlı Öğrenciler Üzerindeki Etkisi” adlı tez çalışmasına yönelik hazırlanmıştır. Sorulara verdiğiniz yanıtlar tamamen bilimsel amaçlarla kullanılacağından dolayı gizli kalacaktır. Vereceğiniz her bir cevabın çalışmamı daha da zenginleştireceğine inandığım için soruların hepsinin cevaplanması büyük bir önem arz etmektedir. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

SAHAR ELSADIG HOLY AHMED

SORULAR

Dil

Türkçe ile anlaşabiliyor musunuz?

Türk dili ile ilgili karşılaştığınız zorluklar var mı?

Türk dili ve Arapça arasında ortak bir şey var mıdır?

Türkçe'yi kolayca öğrenebildiniz mi?

Türkçe'yi rahatça konuşabiliyor musunuz?

Din

Din alanında farklı bir anlayış gördünüz mü?

Din alanında ortak bulduğunuz noktalar nelerdir?

Sudan ve Türkiye mezhep farklılıkları noktasında en çok dikkatinizi çeken şey nedir?

Değerler

Türk değerlerinden size en çarpıcı gelen hangisidir?

Türk değerlerinden Sudan değerlerine benzeyenler var mıdır? Varsa nelerdir?

Türk değerlerinden hangisini daha çok önemsiyorsunuz?

Semboller

Türkiye ve Sudan arasında ortak semboller var mıdır?

Türkiye’de dikkatinizi çeken sosyal semboller var mıdır?

Türk sembollerini nasıl görüyorsunuz?

Normlar

Türkiye ve Sudan kültürlerinin ortak normları var mıdır?

Türkiye normlarından en çok dikkatinizi çeken hangisidir?

ÖZ GEÇMİŞ

SAHAR ELSADIG HOLY AHMED

16 Haziran 1992'de Libya'da doğdu. İlkokulu Eldiain Alşorug İlkokulu'nda okudu. Orta öğretimi Elnehoud Mohamed Alhaj Lisesi'nde tamamladı. 2009-2013 yılları arasında ELEMam Elmahadı Üniverstesı Edebiyat Fakültesi Piskoloji Bölümü'nde lisans eğitimini tamamladı. 2016 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü Sosyoloji Yüksek Lisans Programı'nda eğitimine başladı.